

Rezultati vsakdanjega ustvarjalnega dela TOZD in razdelitev istih po zaključnem računu za leto 1975

Tako kot vsak delovni človek dnevno analizira sebe, svoje dosežke, zaključke, uspehe in neuspehe, stremi iz dobrega k še boljšemu, mora tudi podjetje zaključevati in analizirati dosežke in rezultate dela. Podjetje ali TOZD to ugotavlja z letnim zaključnim računom, sklepnim letnim računom ali letno bilanco. Torej pojmi so različni, rabimo pa uradno pojem zaključni račun.

Z zaključnim računom mora TOZD po zakonu o knjigovodstvu eksaktno – natančno ugotoviti stanje sredstev in njihovih virov. Prav tako se mora opraviti dokončen obračun poslovnega uspeha in obračun obveznosti do družbene skupnosti in do delavcev.

Prvi pogoj za pravilno in realno izkazano stanje sredstev in njihovih virov (aktiva in pasiva) je natančno upravljanje inventura, usklajevanje analitičnih evidenc s sintetičnimi ter usklajevanje saldov s kupci in dobavitelji.

Ko so uskladitve gotove, se pristopi h konkretnemu ugotavljanju učinkov celotnega dela. To opravimo na ta način, da se ugotovijo vsi stroški poslovanja in učinki teh stroškov, to je realizacija naših proizvodov in storitev. Razlika med enim in drugim je čisti rezultat dela – dobiček, ki je po metodologiji zajet v kategoriji „dohodek“.

V nadaljevanju bomo strnjeno podali ugotovitev in razdelitev dohodka po zaključnem računu za leto 1975 za podjetje kot celoto (16 TOZD in DSSS) primerjalno z letom 1974 z izračunanimi indeksi in strukturo. Za TOZD je zaradi prevelikega števila istih podana strnjeno samo ugotovitev in razdelitev dohodka brez primerjave z letom 1974. Govora bo tudi o zalogah, terjatvah, obveznosti ih deloma o osnovnih sredstvih.

Celotni dohodek tvori vsa fakturirana realizacija prodanih naših proizvodov in storitev za eksterne ali interne kupce, dohodek od obresti, izredne dohodek in podobno.

Porabljena sredstva predstavljajo porabljeni material, storitve, dnevnice, terenski dodatki, reklama, propaganda, razni drugi materialni izdatki, amortizacija, nabavna vrednost prodanega materiala in izredni izdatki ob upoštevanju začetnih in končnih zalog. To so stroški, ki so bili potrebni oziroma so nastali v procesu proizvodnje in prodaje naših proizvodov in storitev za dosego celotnega dohodka.

Kaj tvori dohodek pa je razvidno iz same razdelitve dohodka.

Posamezne postavke in razdelitve dohodka vsebujejo:

– Pogodbene obveznosti tvorijo obresti za najete kredite pri banki, provizije in druga plačila za bančne storitve, zavarovalne premije, prispevki in članarine in podobno.

– Zakonske obveznosti po predpisih občin, republik in federacije tvorijo prispevek za mestno zemljišče, prispevek za narodno obrambo, prispevek za zaklonska, davek na dohodek TOZD in prispevek za Bosansko Krajino.

– Pod prispevkom interesnim skupnostim s področja gospodarstva je izkazan samo vodni prispevek.

– Prispevki interesnim skupnostim s področja negospodarstva tvorijo: prispevek RIS – republiška izo-

braževalna skupnost 8,2%, od davčne osnove prispevek RRD – republiška raziskovalna dejavnost 1,83% od davčne osnove, prispevek za valorizacijo pokojnin 1,27% od poslovnega sklada, prispevek za zdravstveno zavarovanje za nesrečo pri delu, posebni prispevek za kritje primanjkljaja v zdravstvenem zavarovanju, prispevek za beneficiran staž, prispevek za zaposlovanje in še nekaj drugih prispevkov v zvezi s socialnim zavarovanjem.

– Pod točko 5 je iz samega naslova razvidno, da gre za prispevek za stanovanjsko izgradnjo, ki ga odvajamo ob dvigu OD delno v sklad skupne porabe TOZD in delno občini. Druge zakonske obveznosti pa tvorijo prispevek za solidarnost 0,3% od davčne osnove.

– Pod točko 6 in 7 je jasno, za kaj gre, kakšni pa so prispevki iz bruto OD, pa vsak lahko vidi ob dvigu OD vsak mesec.

– Znesek pod točko 6 – 363.088.070 vsebuje tudi znesek 22.851.162,00 dinarjev, ki je predviden še za izplačilo po ZR-75.

– Pod točko 8 je izkazan znesek za kritje izgub železniškega in elektro gospodarstva, prispevek za cest-

no omrežje Ljubljane po 10-letnem programu, prispevek za družbene službe in prispevek za ceste občine Ljubljana-Bežigrad, prispevek za financiranje KS in nekaj prispevkov SIS občine Maribor za TOZD PMI, Maribor.

– Pod točko 11 je tisti del dohodka, ki ga vknjižimo v korist poslovnega sklada, ki je namenjen za lastne naložbe v osnovna in obratna sredstva. Dosledno temu ni tako. V zadnjih nekaj letih imamo po republiškem predpisu odvajanje poslovnih sredstev kot posojilo za modernizacijo železnic, energetskih objektov in avto cest vse v določenem odstotku od davčne osnove. Za ta posojila so lastna sredstva manjša na razpolago TOZD za njeno redno poslovanje. V bilanci uspeha, ki je zveznega značaja, ni ločeno izkazan tisti del novo ustvarjene vrednosti v delitvi, ki gre za prej omenjena posojila, kar ni prav. Po odbitku teh posojil je čisti neto del novo ustvarjene vrednosti v proizvodnem in delitvenem procesu namenjen za naložbe v lastna obratna in osnovna sredstva le 71.820.994,17 din.

(NADALJEVANJE NA 3. STRANI)

I. CELOTNI DOHODEK, DOHODEK IN RAZDELITEV ISTEGA ZA PODJETJE KOT CELOTO

UGOTOVITEV DOHODKA	1974	1975	Index	Str. 1975
1. Celotni dohodek	1.195.618.808	1.770.362.779	148	100
2. Porabljena sredstva	780.268.219	1.117.886.499	143	63
3. Dohodek	415.350.589	652.476.280	157	37
RAZDELITEV DOHODKA				
1. Pogodbene obveznosti				
2. Zakonske obveznosti po predpisih občin, republik in federacij	9.591.630	12.201.899	127	1,87
3. Prispevki interesnim skupnostim s področja gospodarstva	9.636.279	16.623.245	173	2,55
4. Prispevki interesnim skupnostim s področja negospodarstva	1.419.098	2.355.769	166	0,36
5. Stanovanjski prispevek in druge zakonske obveznosti	28.659.907	43.299.006	151	6,64
6. Bruto osebni dohodki in drugi osebni prejemki	13.159.419	20.529.817	156	3,15
7. Posojilo za nezadostno razvite republike in SAP Kosovo ter občinske in republiške skupne rezerve, ki so tudi kot posojilo	239.780.671	363.088.070	151	55,65
8. Za potrebe družbenih služb, za ceste mesta Ljubljane, kritje izgub železniškega in elektro gospodarstva	18.136.538	24.815.924	137	3,80
	3.023.392	26.477.635	876	4,05
9. Skupaj (1-8)	323.406.934	509.391.365	157	78,07
10. Sredstva rezerv	8.308.009	11.974.459	144	1,84
11. Sredstva za naložbe v lastna obratna in osnovna sredstva ter posojila	60.028.073	99.206.726	165	15,20
12. Sredstva skupne porabe	23.607.573	31.903.730	135	4,89
13. Skupaj (10-12)	91.943.655	143.083.915	155	21,93
14. Skupaj (9+13)	415.350.589	652.476.280	157	100

NE POZABITE! TEJ ŠTEVILKI JE PRILOŽENA PRIJAVNICA ZA LETOVANJE

NOV PLAČILNI IN OBRAČUNSKI SISTEM

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE)

V našem poslovanju moramo doseči večjo ažurnost na vseh področjih našega delovanja, predvsem pri prevzemanju materiala in proizvodov ter likvidaciji došlih računov. Rok plačila oziroma rok zavarovanja plačil (10 dni) teče od dneva prevzema blaga (razen za osnovna sredstva), kar pa mora biti v bodoče v pogodbah natančneje opredeljeno glede na možnosti sukcesivnih dobav. Nepravočasno plačilo obveznosti ali odaj instrumenta zavarovanja plačil tudi za en dan pomeni gospodarski prestopak in kazni za odgovorno osebo od 5.000 do 20.000 din, za delovno organizacijo od 50.000 do 200.000 din.

Tudi kot prodajalci se bomo morali v bodoče drugače obnašati kot do sedaj. Zakon namreč natančno odreja, da mora upnik poslati dolžniku hkrati z čebavo, najpozneje pa v petih dneh po dobavi, tudi njen obračun (fakturo, račun, začasno situacijo, itd.) za celotno oziroma za delno dobavo, kot je sklenjeno v pogodbi. Nekatere TOZD niso bile do danes v stanju, da v 15 dneh po zaključku meseca (od 21. prejšnjega meseca do 5. v tekočem mesecu) izstavijo račune za dobavljeno blago do 20. v preteklem mesecu.

Če izvzamemo možnosti vnaprejšnjega plačila (avansa) in nepreklicni dokumentarni akreditiv kot instrument za zavarovanje plačila, ki pa za kupca blaga in storitev pomeni ob sami otvoritvi akreditiva zmanjšanje razpoložljivih denarnih sredstev, potem lahko iz zakona spoznamo dejstvo, da je možno kupovati in prodajati blago in storitve z rokom plačila do 90 dni po nastanku dolžniško-upniškega razmerja, ne da bi imeli tak kreditni odnos, ki pomeni finančno naložbo za prodajalca. Rok plačila je, glede na izbrani način oziroma instrument zavarovanja plačil, različen.

Zakon sicer daje možnost plačevanja terjatev in obveznosti iz naslova prometa blaga in storitev v razdobju do 90 dni od nastanka dolžniško-upniških razmerij (izvzemši prodaje na blagovni kredit) in je rok plačila odvisen od sporazuma med kupcem in prodajalcem glede na izbrani način plačila oziroma zavarovanja plačila, vendar je plačilo zapadle obveznosti neodložljivo dejstvo in nimajo osebni dohodki nobenih prednosti pred ostalimi zapadlimi obveznostmi. Ker so torej zapadle obveznosti do poslovnih partnerjev, glede na izbrani instrument o zavarovanju plačil, postale neodložljivo dejstvo, prav tako kot osebni dohodki in dajatve družbeni skupnosti, smo prisiljeni v bodoče z dobršno mero natančnosti ugotavljati prilive in odlive denarnih sredstev na daljši rok po mesecih, na krajši rok po tednih ali dekadah, za najkrajši rok (1 mesec ali dekada) pa po dnevih. Vsaka delovna organizacija je že v dosedajni praksi v večji ali manjši meri planirala prilive denarnih sredstev, vendar je premajhen priliv denarnih sredstev dostikrat nekaznovano za daljši ali krajši čas v večjem ali manjšem obsegu nadomeščalo z neporavnanimi zapadlimi obveznostmi do poslovnih partnerjev. Novi zakon tega ne dopušča ne kaznovano in nam nalaga, da že ob vzpostavitvi dolžniško-upniškega razmerja, to je ob sklenitvi pogodbe o nakupu blaga ali storitev ugotovimo, ali bomo lahko izvršili plačilo, zavarovali plačilo ter izpolnili obveznosti po zavarovanih plačilih glede na vrsto in datum nastanka dolžniško-upniškega razmerja. Če bomo torej v bodoče vzpostavili dolžniško upniško razmerje, bomo morali z veliko gotovostjo vedeti za prilive denarnih sredstev v bodočnosti.

V kratkem si oglejmo, katere so temeljne vrste prilivov denarnih sredstev. Med najvažnejšimi prilivi, gle dano na daljši rok, spadajo vsekakor plačila kupcev oziroma investitorjev, in sicer:

- plačila predujmov;
- plačila v roku 10 dni po nastanku dolžniških upniških razmerij;
- prejeti čeki, ki jih sproti vnovčujemo;

- vnovčenje nepreklicnih dokumentarnih akreditivov.

- plačila v roku 30 dni od nastanka dolžniške upniškega razmerja (garancija).

- Posebej je treba omeniti:
- eskontirane prejete menice;
  - dospele prejete menice.

Način plačila bo vsekakor moral biti opredeljen v pogodbi. Naslednji važnejši priliv so razpoložljiva sredstva odobrenih kreditov poslovnih bank. Razpoložljiva sredstva poudarjam zaradi tega, ker so lahko za črpanje postavljeni določeni pogoji, kot na primer pri kreditih za investicije delež lastnih sredstev.

Med prilive lahko štejemo tudi dospele ostale terjatve (vračila raznih finančnih naložb) ter vračila preplačil naših obveznosti. Da bi imeli celotna razpoložljiva denarna sredstva določenega dne ali določenega časovnega razdobja, moramo k prilivom pristiati tudi začetno stanje denarnih sredstev.

- plačila avansov
- otvoritve nepreklicnih dokumentarnih akreditivov

- plačila v roku 10 dni po nastanku dolžniško upniškega razmerja

- izločitve oziroma plačila po izdanih čekih
- plačila v roku 30 dni od nastanka dolžniško upniškega razmerja (garancija)
- plačila po izdanih dospelih menicah

Nadaljnje postavke odlivov denarnih sredstev bodo povzročene s plačili:

- osebnih dohodkov z vsemi prispevki iz osebnih dohodkov in na osebne dohodke
- dospelih zakonskih, pogodbenih in drugih samoupravno dogovorjenih obveznosti
- raznih gotovinskih izplačil predvsem nadomestil (dnevnic, prevoznih stroški, itd.)
- zapadlih obveznosti po kreditih za osnovna in obratna sredstva.

Med odlivi se bodo pojavljala tudi vračila preplačil obveznosti. Nikakor pa ne smemo med odlivi prezreti tudi eventualne možnosti vnovčitve menic, kjer nastopamo kot avalisti ali pa vnovčitve garancij.

Prilivi in odlivi denarnih sredstev določenega dne oziroma določenega časovnega razdobja bodo morali biti uravnoteženi. Kolikor se bo pri tem pojavljal višek, verjetno ne bo večjih težav za njihovo plasiranje na krajši ali daljši čas. Kolikor pa bo nastopil primanjkljaj, bo nujno iskati rezerve v več smereh, in sicer z izdajo lastnih trasiranih menic, z dodatnim eskontiranjem prejetih menic pri kateremkoli uporabniku družbenih sredstev, z indosiranjem prejetih menic, kar bo v prihodnje moralo odigravati odločujočo vlogo za poravnano dolžniško upniških razmerij. Toda rešitev ne smemo iskati samo navzven, to je v predčasnem vnovčevanju in indosiranju prejetih menic, ampak tudi v iskanju notranjih rezerv v višini zalog reprodukcijskega materiala, v višini nedovršene proizvodnje, zalog polizdelkov in izdelkov, ki vežejo določena denarna sredstva in katerih prekomerna vezava upočasnjuje priliv denarnih sredstev. Zavedati se moramo dejstva, da vsaka predčasna vnovčitev ali indosiranje menice pomeni za nas določene negativne obresti za čas do dneva zapadlosti menic in to ne glede na to ali so nam ob sprejemu menice priznane obresti ali ne.

Bodoče vzpostavljanje dolžniško upniških razmerij bo moralo temeljiti na načrtu finančnih tokov, kajti le na ta način se bomo lahko izognili posledicam tako za odgovorno osebo, za temeljno organizacijo združenega dela oziroma delovno organizacijo. Toda pri načrtovanju in ustvarjanju finančnih tokov morajo sodelovati vsa temeljna funkcijska področja od nabave prvin poslovnega procesa, funkcijsko področje ustvarjanja učinkov, to je proizvodnja oziroma upravljanje storitev, funkcijsko področje prodaje in funkcijsko področje financiranja. Toda tudi informacijski sistem, katerega del je računovodska služba, bo s svojo ažurno

evidenco omogočal realno planiranje finančnih tokov. Pravna služba bo vključena v urejevanje dolžniško upniških razmerij na področju sestave kupoprodajnih pogodb ter samoupravnih aktov.

Delavci, zadoženi za nabavno funkcijo, v bodoče ne bodo smeli vzpostavljati dolžniško upniških razmerij, ne da bi iz načrta finančnih tokov bilo zagotovljeno plačilo glede na vrsto nastanka dolžniško upniškega razmerja, glede na datum njegovega nastanka in glede na način zavarovanja plačila.

Za načrtovanje in ostvaritev prilivov denarnih sredstev od kupcev razen za eskontirane ali dospele prejete menice, bo vsekakor morala biti zadolžena prodajna služba skupaj s tehnično službo in pripravo dela. Prilive denarnih sredstev na osnovi dospelih prejetih menic bo možno planirati iz odgovarjajoče operativne evidence o zapadlosti menic v oddelku finančne operativne. Finančna operativa pa bo morala voditi tudi evidenco izkoriščanja od poslovne banke odobrenega limita za eskont menic (meničnih posojil), da bi lahko ugotovili možnost nadaljnjeva eskontiranja. Nadaljnja naloga finančne operativne bo v iskanju možnosti eskontiranja pri drugih uporabnikih družbenih sredstev, ki trenutno razpolagajo s presežkom kratkoročnih denarnih sredstev. Tudi prilivi denarnih sredstev na osnovi odobrenih kreditov spadajo v področje finančne operativne. Prilivi dospelih ostalih terjatev (vračila raznih finančnih naložb) in eventualna vračila preplačil naših obveznosti se načrtujejo iz računovodske službe. Dolžnost prodajne službe skupaj s tehnično operativno in pripravo dela pa ni samo v planiranju priliva denarnih sredstev na osnovi predujmov ali nakazil v roku do 30 dni od nastanka dolžniško upniških razmerij, ampak tudi v planiranju tistega dela realizacije, ki bo poravnana s prejetimi menicami. Le na ta način bo mogoče na daljši rok ugotavljati potencialne prilive denarnih sredstev ob zapadlosti menic.

Za pravilno planiranje denarnih odlivov za poravnavanje obveznosti do poslovnih partnerjev je praviloma odgovorna nabavna služba ali oddelki, ki so zadoženi za nabavno funkcijo oziroma nabavna služba ne more vzpostavljati dolžniško upniških razmerij, če glede na vrsto in čas nastanka dolžniško upniškega razmerja niso s planom finančnih tokov zagotovljena denarna sredstva oziroma ni dana možnost indosiranja prejetih menic, tako glede razpoložljivosti prejetih menic, kakor tudi glede odnosa dobavitelja do indosiranih menic nasploh in konkretni menici posebej.

Višino sredstev za bruto osebne dohodke in prejemke bo po izplačilnih dnevih planirala služba za obračun osebnih dohodkov v sodelovanju s tehnično službo glede predvidenega obsega del ter računovodske službe, glede na eventualna izplačila presežkov osebnih dohodkov po periodičnih in končnih obračunih. Pri tem ne bomo smeli prezreti tudi samoupravne odločitve organov upravljanja glede delitve presežka, upoštevajoč finančno situacijo temeljne organizacije združenega dela.

Dospele zakonske, pogodbene in druge samoupravne dogovorjene obveznosti bo planirala računovodska služba glede na predpise, pogodbe, sporazume in ugotovljeni dohodek, kolikor so te obveznosti odvisne od ustvarjenega dohodka oziroma dela dohodka. Zapadle obveznosti po kreditih za osnovna in obratna sredstva bodo planirana na osnovi podatkov računovodske službe.

Možnost eventualne vnovčitve menic, kjer smo kot avalisti oziroma možnost vnovčitve od nas izdane garancije, bo morala oceniti finančna operativa v kontaktu s trasantom kot glavnim meničnim dolžnikom, oziroma z dolžnikom, za katerega smo izdali garancijo.

Urvnoteženi finančni tokovi so za delovno organizacijo isti kot normalen, zdrav krvni obtok v človekovem organizmu.

Za zagotovitev normalnega delovanja finančne funkcije oziroma finančnih tokov bo nujno:

- ugotoviti potrebno višino obratnih sredstev v vseh oblikah vezave od zalog reprodukcijskega materiala, orodja in drobnega inventarja, nedovršene proizvodnje, polizdelkov in izdelkov, terjatev iz obratnih sredstev (glede na predvideni način plačil oziroma zavarovanja plačil) ter denarnih sredstev, med katere vštevamo tudi prejete menice;
- ustvariti pokrivanje obratnih sredstev z ustreznimi viri sredstev;

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP – Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 5.586 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Rudi Bukovec, Anton Križan (glavni urednik), Anton Štrus (odgovorni urednik), Valter Tischer, ing. Janez Trost, ing. Vane Učakar, Jože Weis. Tiska: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 26. septembra 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

NADALJEVANJE NA 16. STRANI

Rezultati vsakdanjega ustvarjalnega dela TOZD

(NADALJEVANJE S 1. STRANI)

3. KOMENTAR O POSLOVNEM REZULTATU PODJETJA KOT CELOTE

Na splošno smo z uspehom lahko zadovoljni. Koliko je to rezultat neposredne produktivnosti dela in koliko rezultat razmer na trgu je težko reči, ker nimamo neposrednih količinskih podatkov, ki so najzanesljivejša podlaga za merjenje učinka dela. Če bi se poglabili v vsako vrsto stroška ob nastajanju in v še večjo racionalnost poslovanja in dela, bi bili verjetno rezultati še boljši.

Pri celotnem dohodku je indeks 148. Pri porabljenih sredstvih, ki vsebujejo tudi popravek finančnega rezultata za odpis starih zalog več kot eno, dve ali tri leta in

odpis terjatev neizterjanih v določenem roku po predpisnem odstotku, pa je indeks 143. Posledica takega odnosa je indeks pri dohodku 157. Dohodek je na ravni podjetja na primerni višini. Ta dohodek kot širša družbena kategorija je iz tega naslova tudi primerno razdeljen, kot je razvidno. Močno je obremenjen pod zaporedno 8, saj je indeks 876, pod zaporedno št. 2, ki je indeks 173.

Če upoštevamo dejstvo, da je za lastna poslovna sredstva iz delitve le 71,820.994,17 din po odbitku posojil, bi bil indeks pod zaporedno št. 11 samo 120. Ob takem položaju pa so indeksi pri OD pri prispevku SIS s področja negospodarstva in še nekateri, nekoliko visoki. Zlasti je to opaziti pri manj akumulativnih TOZD znotraj IMP.

II. CELOTNI DOHODEK, DOHODEK IN RAZDELITEV ISTEGA PRI TOZD

Zaradi velikega števila TOZD v sestavi IMP je skoraj nemogoče podrobneje informirati delovne ljudi o doseženih delovnih učinkih v letu 1975 na tem mestu. Celotni dohodek in ugotovitev dohodka je podana, tako kot za podjetje kot celota. Razdelitev dohodka pa je podana strnjeno v sedmih kategorijah. Kaj vsebujejo posamezne kategorije, pa smo razlagali v prejšnjem poglavju. V kakšne sfere potrošnje je dohodek razdeljen, bô razvidno tudi iz te, čeprav strnjene razdelitve.

(Vidi poseben pregled po TOZD.)

Zap. št.	Besedilo	TOZD OV	TOZD KLIMA	TOZD PMI	TOZD PM	TOZD ELM	TOZD TEN	TOZD TRAA	TOZD IJSL	TOZD TIO
1.	Celotni dohodek	211,721.242	167,190.139	173,414.951	146,284.203	297,687.454	140,958.931	153,832.632	115,647.883	57,159.849
2.	Porabljenih sredstev	136,513.656	82,522.094	106,930.963	93,814.775	200,909.100	90,059.645	111,092.997	75,024.649	32,376.715
3.	Dohodek	75,207.586	84,668.045	66,483.989	52,469.428	96,778.354	50,899.286	42,739.635	40,623.234	24,783.134
2. RAZDELITEV DOHODKA										
1.	Pogodbene obveznosti	610.939	631.879	824.706	497.995	952.654	891.840	853.698	1,363.998	1,537.900
2.	Zakonske obveznosti in obveznosti po sporazumih	13,143.498	17,967.872	11,989.590	8,335.061	16,931.218	7,468.087	6,627.876	8,032.897	4,334.665
3.	Posojila po predpisih in sporazumih	5,793.739	9,365.692	5,567.409	3,545.471	7,437.789	2,698.190	2,194.612	2,784.944	1,260.120
4.	Rezervna sredstva	1,504.152	1,693.361	1,329.680	1,049.389	1,935.567	1,017.986	854.793	812.465	495.663
5.	Osebnih dohodki bruto in osebni prejemki	41,532.211	27,162.211	33,771.810	27,110.290	53,656.486	33,086.118	30,989.385	21,411.783	14,829.022
6.	Sredstva skupne porabe	3,709.000	2,557.000	4,287.000	3,838.000	5,515.000	2,346.000	1,778.000	1,583.000	1,206.000
7.	Prosta lastna poslovna sredstva	8,914.047	25,290.030	8,713.794	8,093.222	10,349.640	3,391.065	-558.725	4,634.147	1,119.764
8.	Skupaj	75,207.586	84,668.045	66,483.989	52,469.428	96,778.354	50,899.286	42,739.635	40,623.234	24,783.134

1. UGOTOVITEV DOHODKA

Zap. št.	Besedilo	TOZD SKIP	TOZD PB	TOZD ZIP	TOZD DS	TOZD DVIGALO	TOZD BLISK	TOZD EL. KOV.	DSSS
1.	Celotni dohodek	64,641.835	25,855.354	30,362.522	14,249.263	32,557.365	62,205.339	51,064.456	25,529.339
2.	Porabljenih sredstev	49,545.859	5,948.271	23,571.535	9,797.603	17,623.230	40,856.006	32,096.621	9,202.778
3.	Dohodek	15,095.976	19,907.083	6,790.987	4,451.660	14,934.135	21,349.353	18,967.835	16,326.561
2. RAZDELITEV DOHODKA									
1.	Pogodbene obveznosti	1,147.836	58.369	85.269	100.270	822.458	402.170	1,107.069	312.849
2.	Zakonske obveznosti in obveznosti po sporazumih	2,278.736	3,452.087	1,141.772	657.178	2,217.154	2,210.696	1,866.713	1,259.541
3.	Posojila po predpisih in sporazumih	936.382	1,317.709	476.663	18.944	535.053	450.387	491.070	-
4.	Rezervna sredstva	301.920	398.142	135.820	89.033	298.683	-	57.809	-
5.	Osebnih dohodki bruto in osebni prejemki	9,719.504	12,189.240	3,494.582	3,315.336	9,997.531	12,957.370	13,111.020	14,754.171
6.	Sredstva skupne porabe	990.000	1,377.000	419.000	170.000	300.000	1,328.730	500.000	-
7.	Prosta lastna poslovna sredstva	-278.402	1,114.536	1,037.881	100.899	763.256	4,000.000	1,834.154	-
8.	Skupaj	15,095.976	19,907.083	6,790.987	4,451.660	14,934.135	21,349.353	18,967.835	16,326.561

III. KOMENTAR O REZULTATI POSLOVANJA TOZD

Rezultati poslovnega uspeha na ravni podjetja kot celote, so zadovoljivi, čeravno je indeks pri delu dohodka za poslovna sredstva razmeroma nizek nasproti indeksom drugih kategorij dohodka.

Poslovni rezultati znotraj TOZD pa so zelo različni, kar je posledica bolj objektivnih kot subjektivnih razmer. Vpliv na tako stanje ima kritičnost materialov in cen ob nabavi in zlasti cen pri prodaji izdelkov.

Stanje poslovnega učinka pri dveh TOZD, ki imata pri delu dohodka iz novo ustvarjene vrednosti za lastna poslovna sredstva celo minus znesek, je zaskrbljujoče. Pričujoče dejstvo, da so pri vseh drugih kategorijah delitve dohodka pri dveh TOZD visoki zneski, opozarja na politiko delitve tako znotraj TOZD in na vzven. Nižji indeks pri delu za poslovna sredstva v odnosu na leto 1974 nasproti indeksom drugih kategorij delitve dohodka pa imajo skoraj vse TOZD. Primerjave z letom 1974 ni možno dati na tem mestu zaradi preobsežnosti gradiva. TOZD naj temeljito na svojih organih upravljanja in zborih delovnih ljudi obravnava v ZR shodno določilom ustave.

Naše TOZD so si v svojem nekaj desetletnem obdobju ustvarile lepo materialno osnovo za delovanje in ustvarjanje s svojim ustvarjalnim delom. To pridobitev je nujno gospodarno negovati. S tem hočemo podariti nujnost vzdrževanja ravni poslovnih sredstev na eksistenčni osnovi. Z drugimi besedami: poslovna sredstva ne smejo biti znižana, marveč povečana vsaj za odstotek prisotne inflacije, ki ni majhen. Če se bo narodno gospodarstvo obnašalo tako, bo tudi likvidnost, rentabilnost in s tem tudi ekonomičnost boljše.

Posledica tega pa bo večja stabilnost narodnega gospodarstva, standarda in večja socialna varnost nas delovnih ljudi. Glede na narodno gospodarske krize v svetu

in doma je nujno, da v dobrih časih mislimo na slabe čase in se tedaj, ko nekaj imamo, racionalno obnašamo za eksistenčni jutri.

III. PREGLED ZALOG (REPRODUKCIJSKEGA MATERIALA, ORODJA, GOTOVIH IZDELKOV, POLIZDELKOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE)

TER TERJATEV IN OBVEZNOSTI NA DAN 31. 12. 1975 (NADALJEVANJE NA 16. STRANI)

1. Zaloge

Zap. št.	TOZD	Zaloge 31. 12. 1974	Zaloge 31. 12. 1975	Indeks
1.	OV	25,575.849	34,898.768	137
2.	Klima	18,654.931	23,292.777	125
3.	PMI	15,284.689	21,815.564	143
4.	PM	10,139.974	15,504.556	153
5.	ELM	28,293.852	39,506.528	140
6.	TEN	26,875.819	38,989.151	145
7.	TRAA	28,482.743	49,114.175	172
8.	LSL	4,488.947	12,478.629	278
9.	TIO	10,623.734	11,794.999	111
10.	SKIP	x16,536.487	24,421.520	148
11.	PB	2,019.657	2,428.295	120
12.	ZIP	2,559.254	2,972.816	116
13.	DS	217.147	522.047	240
14.	Dvigalo	7,743.630	10,915.362	141
15.	Blisk	8,841.961	7,924.508	90
16.	Elektrokovinar	8,773.594	13,980.782	159
17.	DSSS	677.853	341.760	50
18.	Skupaj	215,790.121	310,902.237	144

DELEŽ MLADIH

Mladi v delovni skupnosti strokovnih služb smo na letni konferenci, ki je bila 11. marca 1976, ugotovili, da pomeni lasko leto izredno pomembno, če že ne prelomno obdobje, v aktivnosti mladih v naši delovni sredini Industrijskega montažnega podjetja. Te pomembnosti ne gre pripisati kakšnim izjemnim dosežkom v delu v preteklem obdobju, čeprav rezultati vsekakor niso majhni, ampak dejstvu, da se je iz dotedanega mrtvila posrečilo sprožiti široko delovno mladincev in mladink. Tega se dobro zavedamo, zato smo lani tov. Krumpaku, Križanu, Ciuhi in Bernetiču, ki so s svojim delom in pomočjo prispevali največ, da je OO ZSMS v DSSS zaživel, podelili posebna priznanja.

Glede na to, da je bilo lasko leto pričetek organiziranega in resnega delovanja, je bil akcijski program OO ZSMS bogat. Čeprav, kakor smo ugotovili, je aktivnost in zavzetost v teku celoletnega obdobja nihala in najbolj usahnila ob koncu leta, pa smo mladi začrtani delovni program v celoti izpolnili. Ob posameznih konkretnih nalogah, kot so krvodajalske akcije, udeležba ob praznovanju 30-letnice osvoboditve, čiščenje spomenika in drugih, pa posebno mesto predstavljajo povezovanje z mladimi iz sorodne delovne organizacije iz Kragujevca, izobraževanje in vključevanje mladih v samoupravno in družbenopolitično življenje v DSSS nasploh. Obisk mladih v PMPP „Romanija“ v Kragujevcu, ki so nam obisk tudi vrnili, ne pomeni le izlet, ampak povezovanje mladih, ki so si izmenjali svoje izkušnje, probleme in dileme iz delovnega mesta in delovne sredine ter seznanjanje mladih z našo širšo domovino in njeno najnovejšo preteklostjo. Ciklus šestih predavanj o marksizmu, ki ga je organizirala naša OO ZSMS, pa za mlade, ki so jih obiskali, pomeni prispevek k širjenju splošne izobrazbe in razgledanosti. Ugotovili smo, da se izredno veliko število mladih izobražuje ob delu na svojem delovnem mestu na različnih vrstah šol. Za to seveda organizacija nima posebnih zaslug, pomeni pa izreden potencial v mladem kadru in OO ZSMS zavezuje, da se bo zavzemala in iskala možnosti za izredno izobraževanje, interesentom pa dajala vso podporo.

Aktivnost OO ZSMS na podlagi realnega programa nikakor ni ostala brez odmeva. Tako je organizacija ob volitvah v organe upravljanja ob koncu lanskega leta zastopana v domala vseh organih upravljanja, kar je brez dvoma ugodno tako za samo odločanje v delovni sredini, kot tudi za ustrezen vpliv mladih, ki jih je v DSSS precej. Edini smo si, da je tudi tesna povezava in sodelovanje mladinske organizacije s sindikatom oz. natančneje z IO OOS, posebno pa z OO ZK ne le rodila plodna tla za razmah aktivnosti mladih, ampak tudi prispevala k učinkovitosti političnega aktiva DSSS, ki se je pokazala v akcijah v minulem obdobju. Ne nazadnje je priznanje,

ki ga je mladinska konferenca občine Ljubljana-Bežigrad za uspešno delo podelila predsednici OO ZSMS IMP DSSS Barbari Kocmur tudi priznanje celotni organizaciji za uspešno delo.

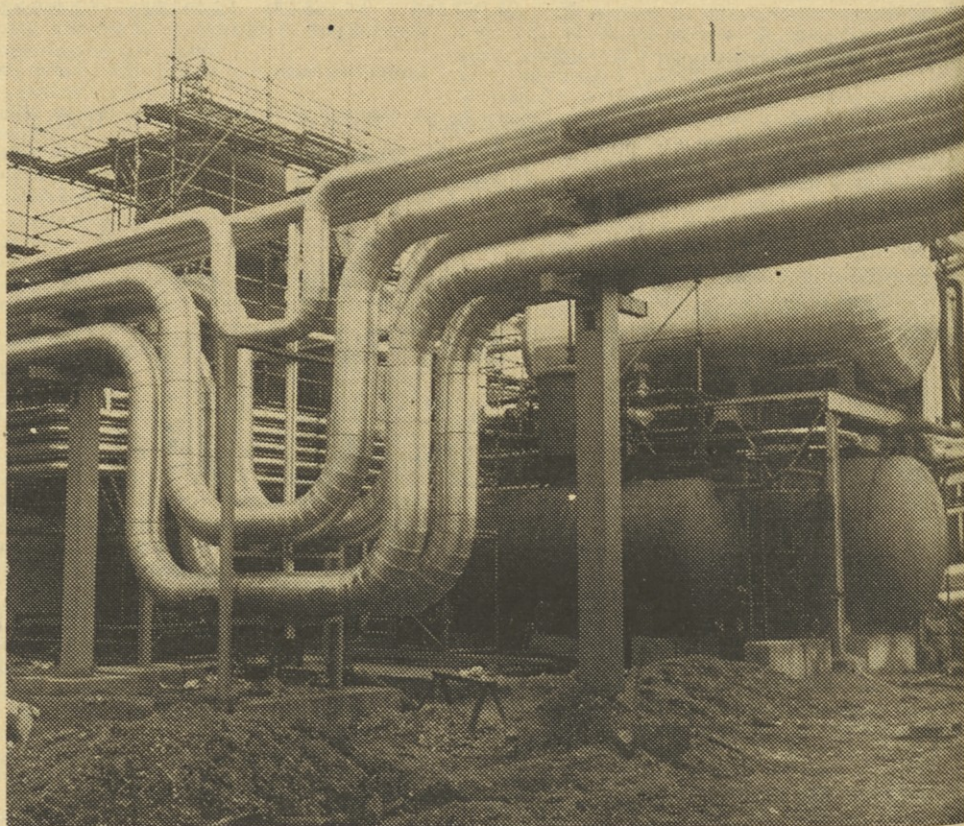
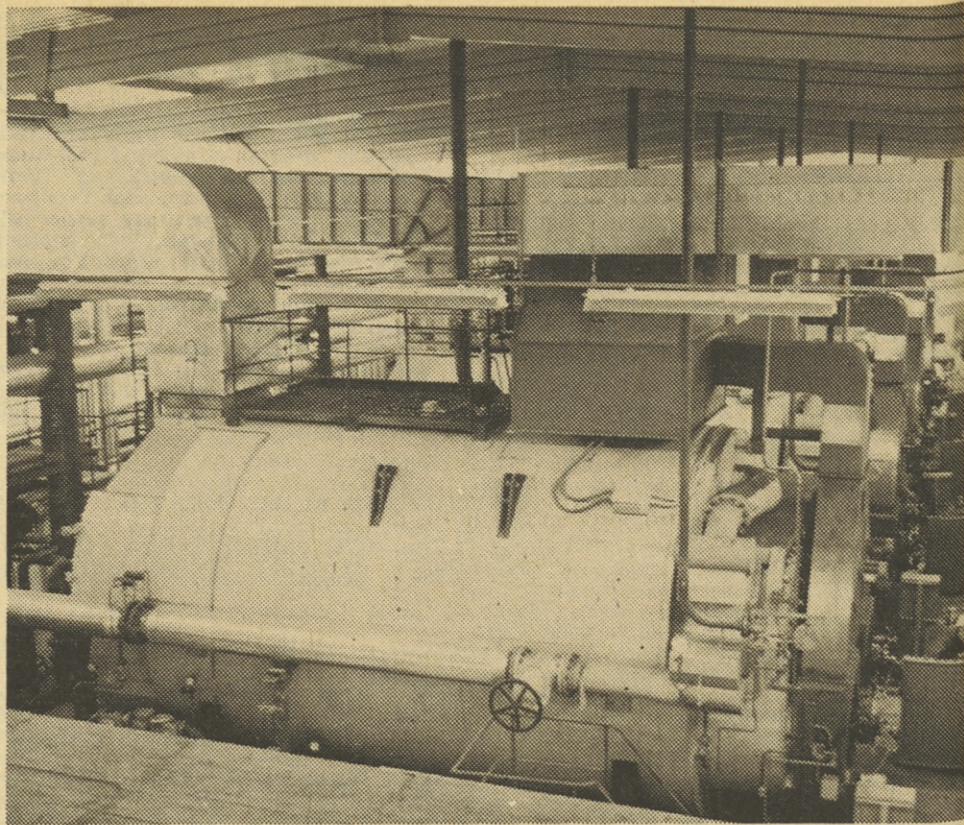
KAJ IN KAKO LETOS

Sprejet je tudi že delovni program za letošnje leto, ki pomeni nadaljevanje lanskega z novimi izhodišči, ki jih je začrtala dosedanja praksa. Predvsem se mladi novim problemom nasproti borimo praktično brez sredstev, ki vsaj zaenkrat niso predvidena in se bo treba nekaterim akcijam enostavno odpovedati, kar pa ne pomeni, da je delo obsojeno še neuspeh. Tudi mi smo spoznali, da je končno že nujno potrebna tesna povezava, aktivnost in usklajeno sodelovanje med vsemi OO ZSMS v IMP, zato to obsega precejšen del programa. Do takega zaključka je prišel tudi svet ZK IMP, ki se dobro zaveda, kakšno neprecenljivo pomoč pri svoji vlogi ima v organiziranih in delovnih OO ZSMS, zato je enotno in povezano nastopanje mladih v celotnem IMP na svoji zadnji seji tudi sprejel ustrezne sklepe. Letošnji program je tudi bogatejši glede športnih aktivnosti, prav tako tudi glede izobraževanja.

Uspešni začetki organiziranega delovanja v lanskem letu pa ne smejo ostati le pri tem, kot ugotavljamo, niti v DSSS, še manj pa v podjetju kot celoti. V DSSS se nam še vedno ni posrečilo zainteresirati in povezati niti polovice mladih, v nekaterih TOZD pa je položaj še mnogo slabši. Sigurno je, da bi znatna sredstva, če bi jih imeli, z nalozbo v popularna področja, pritegnila večino zaposlenih mladih. Toda uspehe je treba doseči tudi drugje in drugače, saj je možnosti na pretek. S tem v zvezi je najbolj žgoč problem, prisoten povsod, premajhna zainteresiranost in aktivnost sicer povezanih mladih, ki vodi včasih celo tako daleč, da so nekateri rezultati sad dela zgolj enega človeka, navadno predsednika. Zato se bomo v bodoče omejevali le na take akcije, ki predstavljajo interes in pobudo večine, ki jih tudi uresničuje. Navsezadnje pa interes povezuje v delovanje mlade v organizirani skupini in s širjenjem tega skupnega interesa našo organizacijo želimo razširiti na večino mladih, zaposlenih v DSSS. Ta cilj je naša perspektiva v naslednjih obdobjih in ni sam sebi namen, ampak daje vse že dobro znane učinke in rezultate.

Naša OO ZSMS je v preteklem letu dala že več pobud za enotno in povezano delovanje mladih v celotnem IMP in jih letos že začrtala v program dela. Prav od skupnega nastopanja v okviru celotnega podjetja si letos obetamo največ. Vemo, da pri tem nismo osamljeni. Poleg lastne aktivnosti in iznajdljivosti pa umapo tudi na vso potrebno pomoč in razumevanje, ki ju je bilo lani vsekakor dovolj. S tem pa bodo podani prav vsi pogoji za uspešno delo...

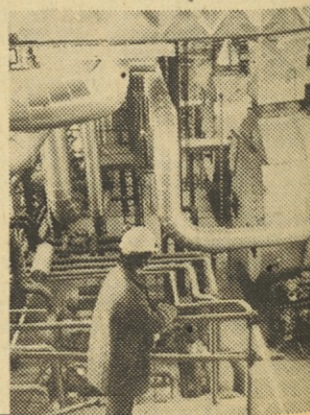
AC

Montaža prvih štirih kotlovskih enot, kapacitete 4 x 25 ton na/h – v končni fazi 6 enot x 25 ton/h (zgoraj)

Montaža termične priprave vode in povezave kotlarna – izmenjevalna postaja 756 cal/h (sredi)

Detajl kotlarne (desno)

MARIBORČANI USPEŠNI V DDR

TOZD PMI MARIBOR PRAVOČASNO IN USPEŠNO ZAKLJUČILA DOSLEJ STROKOVNO NAJZAHTEVNEJŠI OBJEKT »KOTLARNA ERFURT — OST DDR«

Kapaciteta kotlarne znaša 150 t/h pare (16 At) z izmenjevalno postajo za vročo vodo 160/100 stopinj Celzija, kapacitete 75 Gcal/h s priključkom na toplarniško omrežje za ogrevanje mesta Erfurt in industrijskega kompleksa ERFURT — OST.

TOZD PMI je izdelal kompletne ponudbe s principiellnimi tehničnimi rešitvami, kompletne glavne tehnološke projekte (strojne in elektro) in izvedel vse naprave strojnih instalacij razen elektro instalacij, ki jih je izvedel TOZD Elektromontaža iz Ljubljane.

Ob sodelovanju z EM Maribor in TOZD Gradis Maribor (statika) so bili prvič v DDR postavljeni prostostoječi jekleni dimniki, višine ca. 70 m.

Izvedba in dokončanje teh del predstavlja velik uspeh projektantov, ki so kot maloštevilna in mlada ekipa pod vodstvom odgovornega projektanta Geršak Rudija, dipl. inž. strojništva, direktorja KPS službe TOZD, izdelali in pripravili projekte, ki so bili deležni pismene pohvale ob priliki zagovora glavnih projektov in to v DDR največjega energetskega projektivnega biroja Werme Anlagen Bau Berlin.

Dosežen uspeh gre predvsem pripisati dejstvu, da je bila sama zasnova in delo na projektiranju dobro organizirano, da se je za določene naloge angažiralo tudi po-

trebno strokovno pomoč strokovnjakov izven temeljne organizacije združenega dela, predvsem pri projektiranju kemične in termične priprave napajalne vode.

Zelo dobro je bilo organizirano sodelovanje projektantov pri sami montaži vseh strojnih in električnih naprav.

K uspehu je tudi pripomoglo strokovno sodelovanje med TOZD PMI Maribor in TOZD EM Ljubljana, ki se je v zadnjih petih letih bogato obrestovalč na vseh objektih, ki smo jih v DDR izvajali.

Ob predaji objekta, ki je bil zaključen pred pogodbenim rokom, so se vse so-

delujoče inšpekcijske in nadzorne službe, kakor tudi zastopniki investitorja, pohvalno izrazili o kvaliteti izvedenih del.

Delo na objektu je vodil vođa operative izvedbe in montaže, tov. Marjan Barvir, ki je kot dolgoletni operativec ob sodelovanju vseh sodelavcev objekt zaključil predčasno v veliko zadovoljstvo naročnika in končnega koristnika.

Vsi tisti delavci od projektantov, delavcev na montaži, delavcev v tehnični operativi, v splošnih in drugih službah TOZD, delavcev službe uvoza in izvoza podjetja, itd., se lahko s ponosom ozrejo na dokončano delo, v katerega so vsak po svojih močeh vložili del sebe ter ponovno doprinesli k nadaljnji uveljavitvi naše temeljne organizacije združe-

PREVOD BESEDILA POSEBNEGA PRIZNANJA ...

Kot priznanje za izvrstno delo in iniciativo pri predčasnem zaključku del in spustu v pogon objekta

kotlarne Erfurt — Vzhod

izročamo kolektivu monterjev in inženirjev firme

Industrijsko montažno podjetje
Ljubljana, SFRJ

po naročilu partijskega aktiva gradbišča ta dokument

Vsem delovnim ljudem IMP se zahvalujemo za njihovo delo in želimo mnogo uspehov in zdravja.

HARTMAN
partijski sekretar
VEB Energiekombinat Sued

Erfurt, 18. novembra 1975

nega dela in podjetja IMP zadovoljstvo naročnika nad kot celote. izvršenim delom in pred-

Da je imelo izvršeno delo velik odmev v DDR, lahko ugotovimo iz novih naročil, za katera smo že sklenili pogodbe.

Posredujemo vam nekaj pohval v originalu in prepisu, iz katerih je razvidno

časnim zaključkom del. Iz objavljenih slik pa lahko ugotovimo, da je šlo pri izvajanju del za dokaj zahtevne naloge na področju tiste dejavnosti, ki jo izvaja mariborski TOZD.

PRVI »STEAMBLOC« V KOTLARNI VZHOD JE PRIŽGAN

V ponedeljek zvečer ob 18.45 so prižgali po samo polletnem gradbenem času prvega od štirih proizvajalcev pare nove kotlarne Erfurt-Vzhod na Schwerborner — Strasse. S tem sta gradbena in montažna kolektiva iz NDR in SFRJ izpolnila skupno obveznost, da v čast IX. kongresa partije nemške socialistične enotnosti pričnejo deset dni pred predvidenim rokom s preizkusom kotlarne.

Ustvarili so pogoje, da lahko prvi „Steambloc“ v naslednjih tednih napaja s paro oskrbovalno mrežo za nova naselja in obrate na severu mesta.

Preostali trije proizvajalci pare z kapaciteto 24 t/h bodo začeli obratovati še leto, in to pred določenim rokom.

To je odločilen prispevek k zagotovitvi toplotne oskrbe v tej zimi.

(DAS VOLK, 22. oktober 1975)

Am Montagabend um 18.45 Uhr wurde nach nur halbjähriger Bauzeit der erste von vier Dampferzeugern des neuen Heizwerkes Erfurt-Ost an der Schwerborner Straße gezündet. Damit erfüllten die Bau- und Montagekollektive aus der DDR und der SFRJ ihre gemeinsame Verpflichtung, zu Ehren des IX. Parteitages der SED die Erprobung des Heizwerkes zehn Tage früher als geplant zu beginnen. Sie schufen die Voraussetzungen dafür, daß der erste „Steambloc“ in den nächsten Wochen Dampf in das Versorgungsnetz für die Neubaugebiete und Betriebe im Norden der Stadt einspeisen kann. Die drei weiteren Dampferzeuger mit einer Stundenleistung von je 24 Tonnen werden noch in diesem Jahr vorfristig in Betrieb gehen. Das ist ein entscheidender Beitrag zur Sicherung der Wärmeversorgung im kommenden Winter.

Pogled na kotlarne s prostostoječimi dimniki višine 70 metrov in na rezervoarje za težko kurilno olje 2 x 2000 kubičnih metrov

Erster „Steambloc“
im Heizwerk Ost
ist gezündet

SLUŽBA TEHNIČNE KONTROLE KVALITETE

NASTANEK

Nastanek in vloženi napori, da se ustvari kvaliteten proizvod človekovega dela, lahko rečemo, so stari toliko, kot je minilo od časa, ko je človeštvo začelo izdelovati (proizvajati) sredstva oz. predmete, ki so mu bili v vsakdanjem življenju in borbi potrebni za obstanek.

Za premišljeno, garantirano kvaliteto skupnega ljudskega dela v obliki industrijske proizvodnje, pa so bili potrebni pogoji, kot so: izkušnje, znanje, sposobnost za trenutne in sistemske rešitve, kot tudi v praksi pridobljeno teoretično znanje.

Industrijska revolucija pa je tista, ki je izzvala že pred tem stoletjem, da je kontrola kvalitete definirana s sistemom že v okviru organizacije procesa proizvodnje. Zanimivo je ugotovljati in kar je pri nas še vedno prisotno, da odgovornost za proizvedeno kvaliteto nosi še vedno proizvodni delavec. V tem primeru je delavec samokontrolor.

Vsesplošni razvoj industrije zadnjih dvajset let pa je narokoval, da delavec v toku delovnega dne izdelava čimveč (delo se normira).

Spoznali so tudi, da so že prisotne posledice slabe kvalitete, ki pa vplivajo na obstanek na tržišču. Vse večjo konkurenčnost in težnja po stopnjevanju kvalitete pa so narekovala, da pride do velikega razvoja tehnologije in organizacijskih sprememb, ki se izražajo na odgovornosti strokovnega vodstva, ki poleg ostalega odgovarjajo za doseženo kvaliteto. To pa je nov organizacijski odnos glede odgovornosti za proizvedeno kvaliteto.

Novi proizvod in nove proizvodne možnosti, mehanizirana in masovna proizvodnja, širjenje tržišča industrijskih proizvodov, so bili povzročitelji problema – kako zagotoviti enako kvaliteto, ki bi zadovoljila potrošnika.

Tehnologija proizvodnje je narekovala doktrino, po kateri moramo vsak izdelek stoddostno kontrolirati, da bi tako preprečili slabo kvaliteto.

Da se to realizira, pa so potrebni ljudje, ki bodo v rednem delovnem času kontrolirali in preizkušali proizvode s priročnim orodjem, ki omogoča natančno in hitro kontrolo.

Tako se je v organizaciji pojavil oddelek, ki ga imenujemo TEHNIČNA KONTROLA, katere osebe odgovarja za izločevanje proizvodov slabe kvalitete iz mase proizvodov, ki se odpremljajo na tržišče.

To je pravzaprav sistem za stoddostno kontrolo kvalitete, v kateri je odgovornost za kvaliteto bila prenesena od proizvodnega delavca na kontrolorja oziroma SLUŽBO TEHNIČNE KONTROLE. Idealno bi bilo, če bi po metodi stoddostne kontrole kontrolirali ves proizvodni program. Gledano iz ekonomske strani pa to ni sprejemljivo, vendar se proizvajajo elementi, ki pa morajo skozi popolno kontrolo. To so predvsem elementi, ki se med opravljanjem svoje funkcije obrabijo in se izdelujejo v tolerancah, ki so predpisane po mednarodnem dogovoru; in so tako zamenljivi. Postavlja se torej vprašanje, kakšna naj bo kontrola oziroma kako organizirati službo tehnične kontrole.

V tem članku se ne bi spuščali v način organizacije službe tehnične kontrole, kakšna naj bo in kaj vse naj dela, ker je to problem, ki se predvsem nanaša na proizvodni program.

EKONOMSKI PLAN

Tega naj bi imela vsaka služba tehnične kontrole. Zakaj naj bi ga imela, bom poskušal kratko prikazati v nadaljevanju tega odstavka.

Služba zaposluje ljudi, ki v rednem delovnem času kontrolirajo kvaliteto, in to med procesom, kar imenujemo preventivna kontrola oziroma po končanem procesu, ki pa jo imenujemo končna kontrola (kontrola elementov, podsklopov, sklopov, izdelkov). Za opravljanje tega dela zaposlujemo določeno število tehnično dobro izobraženih ljudi, ki jih prištevamo med režijo. Torej vlagamo gotovo vrednost za osebne dohodek in materialne stroške, ki se nanašajo na to skupino.

Kakšna bo torej režija službe tehnične kontrole, moramo dobro premisliti. Popolnejšo kontrolo bomo želeli, temu primerno se dvigujejo stroški. Ta problem bo vedno prisoten, vendar številčno stanje kontrolorjev naj bo tolikšno, da bodo v rednem delovnem času zagotavljali kvaliteto izdelkom, kakršno zahteva tržišče oziroma kupec.

Naknadni strošek, s katerim se moramo soočiti, je prav tako velik. To so sredstva in pripomočki za kontroliranje, brez katerih pa kontrolorji ne morejo izvrševati zastavljenih nalog. Naslednje za kar troši delovna organizacija denar, je proučevanje tržišča, da se tako ugotovi raven in karakteristike kvalitete proizvodov, ki jih tržišče pričakuje. Prav tako se kvaliteta izraža pri projektiranju, skozi tehnološko pripravo in propagando. Slednja seznanja potrošnika o kvaliteti proizvodov. Vse to so stroški za kvaliteto. Vsi naštetih faktorji pa orientirajo proizvodni proces oziroma vedeti moramo, kako predzgod mora biti izdelan proizvod, vendar tem večja je preciznost izdelave, tem zahtevnejša so delovna sredstva, ki so zaradi tega tudi draga. Prav tako pa moramo zaposlovati tudi ustrezne ljudi in imeti popolnejšo organizacijo in pripravo dela.

NORMATIVNO UREJANJE DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

V SPLOŠNIH AKTIH TOZD IN PODJETJA KOT CELOTE

O pomenu družbene samozaščite v tem članku ne bi posebej poudarjal, ker o tem govori članek v prejšnji številki Glasnika (stran 4). Tako vas v tej številki, v skladu z mnenjem uredniškega odbora, seznanjamo o normativnem urejanju družbene samozaščite v splošnih aktih TOZD in podjetja.

Določene izkušnje iz tega področja smo si pridobili v občini Ljubljana-Šiška, ki je med prvimi urejala področje družbene samozaščite z družbenim dogovorom in to v začetku leta 1975, kjer ima tudi sedež Tovarna regulacijskih armatur in aparatov. Škoda je le-ta, da tako pomembnega področja kot je družbena samozaščita nismo v Ljubljani v vseh občinah urejali enotno, tako da bo potrebno to vrzel izpolniti in odpraviti v letošnjem letu.

Na ravni organizacije družbene samozaščite; način združenega dela, ki ima v svojem sestavu več temeljnih organizacij združenega dela, bi bilo potrebno sprejeti samoupravni sporazum o družbeni samozaščiti, ki ga sprejmejo delavci po določbah, ki veljajo za sprejem samoupravnih sporazumov.

Samoupravni sporazum naj bi tudi določal, da vsaka temeljna organizacija združenega dela samostojno odloča s pravilnikom, ki ga sprejme in z načelnimi določbami v statutu TOZD o vseh obveznostih s področja družbenega dogovora o družbeni samozaščiti. Na ravni celotne OZD naj bi se obravnavale le koordinacijske naloge s področja družbene samozaščite, ki so pomembne za OZD kot celoto.

OZD naj bi imela v samoupravnem sporazumu določeno, da opravlja dolžnosti na ravni OZD koordinacijski odbor za družbeno samozaščito, ki ga sestavljajo po en delegat iz vsake TOZD in en delegat, ki ga izvoli DSSS, mandat delegatov in način delegiranja.

DOPOLNITEV STATUTA TOZD

S sprejetjem družbenega dogovora pa smo dolžni dopolniti statut OZD in TOZD. V obeh aktih je potrebno določiti naslednje: naloge, ki jih je dolžna izvrševati OZD in TOZD na področju družbene samozaščite, s posebnim poudarkom na nujnosti sodelovanja z družbenopolitičnimi organizacijami v OZD in zunaj nje in z organi za notranje zadeve; organe, ki so pristojni za reševanje in koordiniranje nalog s področja

nega premoženja, zaščita pred kriminalom, varstvo pravic samoupravljanja, delavska kontrola, splošni ljudski odpor, civilna zaščita, ipd.

DOPOLNITEV SISTEMIZACIJE DELOVNIH MEST

V sistemizaciji delovnih mest je potrebno navesti vsa tista delovna mesta, ki so delavci še posebej odgovorni in izpostavljeni interesom tujih obveščevalnih služb, gospodarski ali drugi špijonaži, korupciji in razpolaganju z materialnimi sredstvi organizacije.

Prav tako je potrebno tudi opredeliti stopnjo odgovornosti vodilnih delavcev na področju družbene samozaščite, predvsem pa, da so poleg zagotovitve poslovnega uspeha soodgovorni tudi za zadovoljivo politično vzdušje oz. stanje v TOZD oz. OZD kot celoti. Ob pojavih nezadovoljstva, sovražnih parol, ob razširjanju vznemirljivih in alarmantnih vesti in ob drugih škodljivih pojavih so vodilni delavci dolžni dati ustreznim samoupravnim organom pobudo za ukrepanje.

Družbeni dogovori nas vezujejo in smo v splošnih aktih dolžni čimbolj določno definirati tako individualno kot kolektivno odgovornost. Vzporedno s tem pa smo dolžni, da izdelamo in sprejemamo poslovnik dela odbora za družbeno samozaščito tako za koordinacijski odbor na ravni OZD in za odbor družbene samozaščite v TOZD.

V izlaganju na urejanju družbene samozaščite v splošnih aktih TOZD in na ravni delovne organizacije sem se predvsem naslonil na navodila, ki so nam bila posredovana na posvetovanju o ureditvi družbene samozaščite v občini Ljubljana-Šiška v letu 1975. Bo pa potrebno tudi upoštevati dodatna navodila, ki so bila prisotna pri obravnavi družbenega dogovora o družbeni samozaščiti v občini Ljubljana-Bežigrad.

RUDI BUKOVEC

NOVI IZDELKI V TOZD KLIMA V ZNAMENJU ZMANJŠEVANJA UVOZA

Da bi na jugoslovanskem trgu nudili čimveč domače opreme iz področja klimatizacije ter po drugi strani čim bolj zaokrožili in kompletirali sedanji proizvodni program, smo se v TOZD-KLIMA odločili za osvajanje in proizvodnjo hladilnih stolpov, ki bi jih bilo mogoče uporabljati tako v komfortni klimatizaciji, kot v industrijske namene. Omenjenim zahtevam zadoščajo hladilni stolpi z radialnimi ventilatorji postavljenimi na tlačnem delu stolpa tako, da niso izpostavljeni koroziji vodnih hlapov, kot je to primer z maksimalnimi ventilatorji. Istočasno smo izpopolnili ter zaokrožili svoj proizvodni program še s petimi velikostmi dvojnih klimatov, ki ohranjajo vse značilnosti enojnih klimatov, vendar se zmogljivosti praktično podvojijo.

Hladilne stolpe uporabljamo za hlajenje vode, predvsem klimatskih in hladilnih naprav, kakor tudi v procesni tehniki za hlajenje vode pri velikih batnih kompresorjih, turbo kompresorjih, ter absorpcijskih hladilnih napravah. Glavno področje uporabe je pri napravah, ki zahtevajo poleg velike hladilne moči tudi delovanje z majhno šumnostjo.

V proizvodnem programu imamo osem velikosti hladilnih stolpov s hladilno kapaciteto od 21.000 kcal/h do 1.300.000 kcal/h. Po potrebi pa lahko s sestavljanjem več stolpov v baterijo dosežemo tudi hladilno moč do 5.200.000 kcal/h. Hladilne stolpe lahko postavljamo

znotraj ali zunaj objektov, saj je njihova konstrukcija prirejena tako, da so deli kot je ventilator zaščiten pred vplivom atmosfere.

Pri vgradnji v zgradbe lahko na hladilne stolpe priključimo kanale za dovod in odvod zraka. Za zmanjšanje hrupa pa lahko hladilnim stolpom prigradimo dušilnike zvoka, kar je posebno pomembno za uporabo pri zahtevnejših objektih, kot so bolnice, šole, poslovne zgradbe ali pa stanovanjsko naselje.

Pri konstrukciji hladilnega stolpa smo se trudili, da bi le-tega izdelali iz domačih materialov. To nam je tudi v celoti uspelo.

VELESALOM LJUBLJANE

Najmnožičnejšega tekmovanja do sedaj v Sloveniji – v lesaloma Ljubljane – smo se udeležili tudi mi. Nastopilo je prek 1300 tekmovalcev iz več kot 140 delovnih organizacij iz Ljubljane. Tekmovanje je bilo izvedeno v osmih starostnih kategorijah in na osmih progah hkrati, vendar brez zastojev in zelo dobro organizirano.

Pri organizaciji so sodelovali SK Novinar, SK Snežinka in TRIM servis Ljubljana. Uvrstitve naših v tako množični udeležbi so še boljše, če upoštevamo, da smo si želeli uspeh, ki smo ga tudi dosegli, saj smo osvojili 5. mesto med 76 uvrščenimi moškimi ekipami. Za uspeh so posebno zaslužni tile naši tekmovalci: Janez Marinko, Franc Žakelj, Tomo Lavrenčič, Jože Širej, Alojz Štrucelj, Sašo Šiler in drugi.

ZA PRIJATELJE PLANICE

Organizacijski komite „Planica“ je te dni začel akcijo „Prijatelj Planice“. Akcija ima namen podpreti izgradnjo novih objektov za dvig smučarskega skakalnega športa pod Poncami. Akcija se sestoji iz prodaje značk. Komite bo izdal 3 serije (zlato, srebrno in bronasto) po 6 značk. Cena posamezne značke je 20 din, ki bodo v prodaji: zlata takoj, srebrna jeseni in bronasta spomladi 1977. leta. Značke se bodo prodajale izključno po delovnih kolektivih pri nas pa bodo na prodaj pri športnih referentih TOZD.

Pomagajmo zgraditi „velikanko“ in rekord bo zopet v Planici.

Drug proizvod, ki je bil osvojen v letu 1975 so dvojni klimati. Družino osmih velikosti standardnih enojnih klimatov smo povečali s petimi velikostmi dvojnih klimatov. Z njimi smo povečali maksimalne kapacitete in sicer:

pretok zraka V = do 60.000 kub. m/h

pritisk zraka H = do 50 mmVS

toplotna moč Q = do 1.400.000 kcal/h

izkoristek vlaženja = do 90%

Prednost dvojnih klimatov je ta, da je njihova višina enaka kot pri standardnem, širina in kapaciteta pa sta se zaenkrat povečali. To smo dosegli s tem, da smo vzporedno vgradili dva radialna ventilatorja z enim pogonom. Tako izdelan klimat omogoča vgradnjo tudi v prostore, kjer kvadratno izvedbo za isto kapaciteto ne bi bilo mogoče vgraditi.

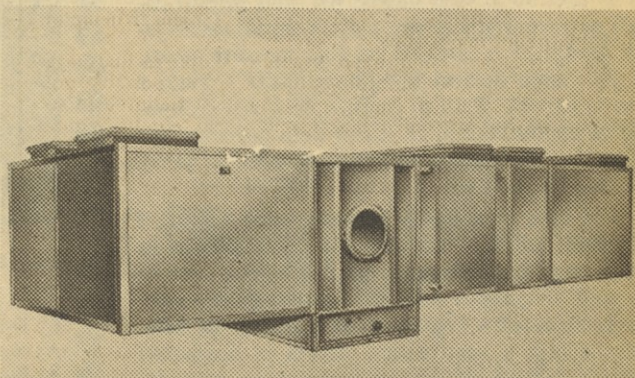
Kot pri standardnih enojnih klimatih imamo tudi dvojne klimate sestavljene iz sledečih funkcijskih enot:

- ventilatorjeve enote,
- dogrelnikove enote,
- vlažilnikove enote,
- hladilnikove enote,
- filterne enote z grelnikom,
- mešalne enote za odpadni zrak,
- kratke mešalne enote (brez filtra in grelca).

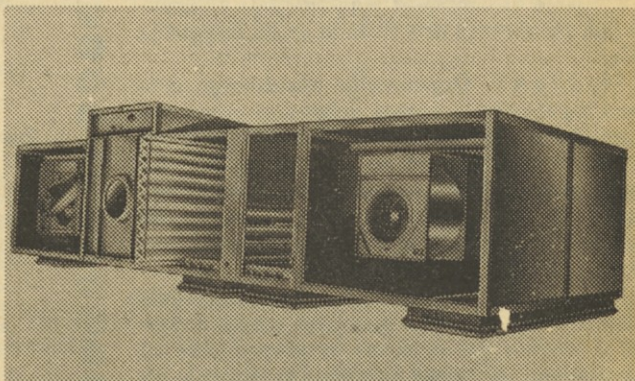
Konstrukcija je izdelana na principu modernega sestavljanja funkcijskih sekcij, kar omogoča tudi naknadno izpopolnitev oziroma dodajanja novih sekcij.

Tudi v letošnjem letu želimo razširiti svoj proizvodni program, zato smo že pričeli s pripravo projektov za strešne klima centrale in klima centrale do kapacitete 160.000 kub. m/h zraka. Tako strešne kot centrale večjih izmer predvidevamo, da bodo izdelane na principu „sendvič plošč“, se pravi obojestransko Al-pločevina, znotraj pa trdi penjeni poliuretani. S tem bomo dosegli poleg mehanske trdnosti tudi primerno zvočno in toplotno izolacijo.

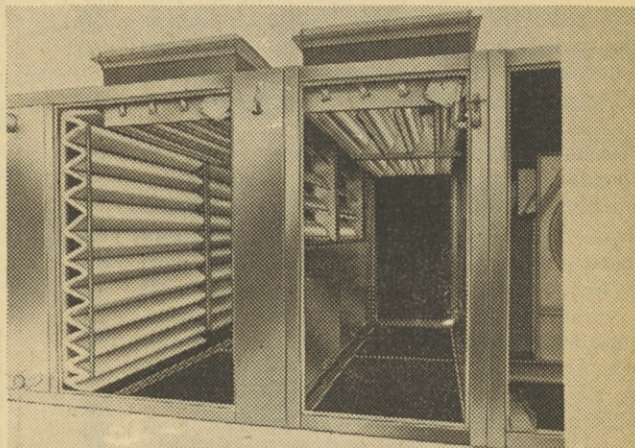
ing. VINKO KUDER

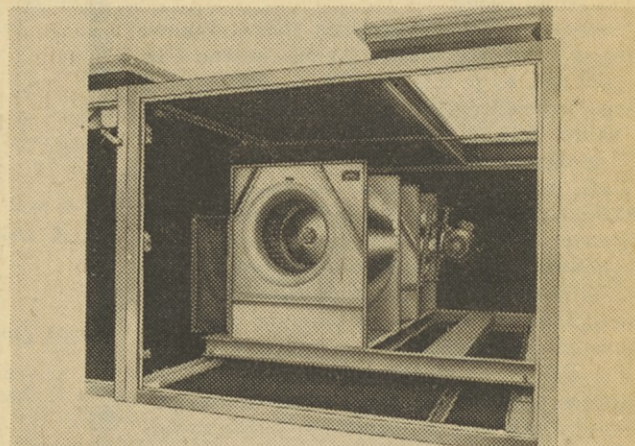
Dvojni klimat KGHVO

Notranjost dvojnega klimata

Filterna enota z grelnikom in mešalna enota za odpadni zrak

Odvodna ventilatorjeva enota

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE ZA VARNO DELO

Ob priliki analiz nesreč pri delu ugotavljamo, da se nad 70 % vseh nesreč pri delu pripeti zaradi nepoznavanja nevarnosti ali zaradi neizvajanja predpisov o varnosti pri delu ter obveznosti, ki jih imajo delavci in njihove OZD v zvezi s tem varstvom. Zato ni čudno, če o izobraževanju in usposabljanju za varno delo govorijo kar trije člani Zakona o varstvu pri delu, to je 6., 14., ter 15. in sicer:

6. člen: Vzgoja in izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu sta sestavni del splošnega in poklicnega izobraževanja na šolah vseh vrst in stopenj, uvajanja v delo in strokovnega usposabljanja delavcev v organizacijah združenega dela. Seznanjanje z varstvenimi ukrepi in normativi morajo delavci vključiti v organizacijo in vodenje delovnega procesa.

Izvajanje in uspešnost usposabljanja v organizacijah združenega dela nadzira organ inšpekcije dela.

14. člen: Organizacija združenega dela mora zagotoviti, da je vsak delavec po programu teoretičnega in praktičnega usposabljanja ob prvi in ob vsaki kasnejši razporeditvi na delovno mesto oziroma delo poučen o delovnih razmerah in nevarnostih pri delu, o varstvenih ukrepih, o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu ter o njihovi uporabi.

15. člen: Organizacija združenega dela mora opraviti občasne preizkuse znanja delavcev o varstvu pri delu, da se prepriča, če so usposobljeni za varno opravljanje, vodenje ali nadzorovanje del.

Roke in način občasnih preizkusov iz prejšnjega odstavka določi organizacija združenega dela, vendar ta rok ne sme biti daljši od dveh let za delavce, ki neposredno opravljajo, vodijo in nadzorujejo delo, pri katerih je večja nevarnost poškodb in zdravstvenih okvar.

Dokler delavec nima potrebnega znanja in ustrezno opravljenega preizkusa, ne sme samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati del. Določilo v 14. členu Zakona o varstvu pri delu, večino delovnih organizacij iz področja gradbeništva, montaže, IGM in sorodnih dejavnosti ni zateklo nepripravljenih, saj so delovne organizacije, članice „Interesne skupnosti za izobraževanje gradbenih delavcev Slovenije“, že pred tem čutile potrebo po organiziranem in programsko vodenem izobraževanju iz varstva pri delu svojih delavcev. Zato je že 4. 9. 1974 Koordinacijski odbor sklical prvi sestanek vodij služb za varstvo pri delu nekaterih večjih OZD izmed svojih članic.

Kasneje je bila ustanovljena stalna skupina delavcev s področja varstva pri delu in ti so si že na prvi seji, ki je bila dne 23. 1. 1975 zadali nalogo, izdelati enotne programe usposabljanja za varno delo za vse gradbeništvo, montažo, IGM in sorodne dejavnosti.

Tudi predlog programov za teoretično in praktično usposabljanje, ki ga objavljamo v nadaljevanju, je izdelan na osnovi principov in programov, ki jih je izdelala stalna skupina varnostnikov oz. so le-ti programi razširjeni na še tiste poklice v IMP, ki jih programi za druge dejavnosti ne obsegajo.

Vse delavce in službe v IMP pozivamo, da programe temeljito proučijo, svoje tehtne pripombe pa naj čimprej sporočijo službi za varstvo pri delu IMP.

OSNUTEK

Na podlagi 14. člena Zakona o varstvu pri delu in 42. člena Samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu IMP, je delavski svet delovne organizacije IMP na svojem zasedanju dne ..... 1976, potem ko so ga sprejeli delavski sveti vseh TOZD, sprejel naslednji

PROGRAM

TEORETIČNEGA IN PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO DELO

1. Vodilni in vodstveni delavci

I. Program teoretičnega usposabljanja

- A) Montažna dejavnost
- B) Proizvodna dejavnost
  - a) kovinske stroke
  - b) elektro stroke
  - c) livarstvo
  - d) plastika

- sredstva za zavarovanje dihalnih organov
- sredstva za zavarovanje nog in rok
- sredstva za zavarovanje telesa

6. Prva pomoč in zdravniški pregledi:

- organizacija prve pomoči
- omarica za nudenje prve pomoči
- vrste in roki zdravniških pregledov

7. Požarno varstvo:

- Zakon o varstvu pred požarom in o gasilstvu (Uradni list SRS št. 46/70)
- organizacija požarne varnosti
- požarno varnostna preventiva
- sredstva za gašenje začetnih požarov

8. Nevarnosti električnega toka:

- električna napeljava, kabli, podaljški in ostali pribor
- zaščita proti previsoki napetosti dotika
- ročne delovne priprave na električni pogon in razsvetljava delovnih mest

SPLOŠNI DEL

1. Zakon o varstvu pri delu (Uradni list SRS št. 32/74):

- splošne določbe
- ukrepi in normativi za varstvo pri delu
- splošni ukrepi in normativi
- posebni ukrepi in normativi
- drugi ukrepi in normativi
- obveznosti organizacije združenega dela glede varstva pri delu
- interni akti o varstvu pri delu
- naloge samoupravnih organov in odgovornih oseb
- organiziranje varstva pri delu
- poučevanje in vzgajanje
- periodično pregledovanje in preizkušanje delovnih priprav in naprav
- določitev delovnih mest s posebnimi delovnimi pogoji
- organizacija del na skupnem gradbišču
- posebne obveznosti delovne organizacije do inšpektorja dela
- pravice in naloge oseb na delu
- sankcije za neizvajanje varstva pri delu

2. Periodično preizkušanje delovnih priprav in naprav ter periodične preiskave kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklima:

- delovne priprave, ki jih je potrebno periodično preizkušati
- preizkušnja ropota, nevarnih sevanj, prahu in mikroklima
- javne listine

3. Ukrepi in normativi varstva pri delu za gradbene objekte namenjene za delovne in pomožne prostore:

- lokacija in raspored gradbenih objektov
- vrata in stopnišča
- velikost delovnega prostora
- razsvetljava delovnega prostora
- ogrevanje delovnih prostorov
- prezračevanje delovnih prostorov
- glavne in pomožne transportne poti
- normativi v pomožnih prostorih
- kopalnice in stranišča
- mikro klima

4. Delovne priprave in naprave:

- delo na delovnih pripravah
- vzdrževanje delovnih priprav
- naprave za krmiljenje
- ročno orodje na mehaniziran pogon
- pregledovanje delovnih priprav in naprav

5. Sredstva za opremo in osebno varstvo:

- sredstva za zavarovanje glave
- sredstva za zavarovanje vida
- sredstva za zavarovanje sluha

POSEBNI DEL

A) Montažerska dejavnost

- 1. Določbe pravilnika o varstvu pri gradbenem delu
  - ureditev gradbišča
  - priložno skladišče
  - uskladiščenje raznega materiala
  - stalno delovno mesto na gradbišču
  - gradnja nad terenom
  - lestve
  - normativi delovnega poda
  - odri (oprema in vrste)
  - delo na strehah
  - delo z bitumnom, raztaljenim svincem, kabelsko maso in podobnimi materiali
  - razsvetljava delavnega mesta
  - prenosne naprave in priprave na el. pogon
  - zaščita proti previsoki napetosti dotika na gradbišču
  - uporaba in vzdrževanje ročnega orodja

2. Opravljanje montažnih del:

- uporaba priprav za obdelovanje kovin
- plamensko varjenje in spajkanje (nevarnosti po stopkov), jeklenke s plini in skladiščenje jeklenk)
- elektro varjenje (agregati in transformatorji)
- naprava za zabijanje čepov
- uporaba
- izbira nabojev
- vzdrževanje
- shranjevanje
- transport materiala na gradbišču
- elektroinstalaterska dela pod tokom

B) Proizvodna dejavnost

- a) kovinska stroke
  - stroji za obdelovanje kovin (brušenje, struženje, rezkanje, krivljenje, rezanje, žaganje itd.)
  - plamensko varjenje (jeklenke s plini in njih skladiščenje)
  - elektro varjenje (agregati in transformatorji)
  - varnostni ukrepi v lakimicah
  - varnostni ukrepi v galvanah
  - transport in transportna sredstva

- b) elektrostroka
- montaža elementov in žične povezave
  - preizkušanje pod napetostjo
  - ročno orodje na mehaniziran pogon
  - transport in transportna sredstva
- c) livarstvo
1. Pravilnik o higienskih in tehničnih varstvenih ukrepih pri predelovanju in obdelovanju kovin:
    - prostori
    - razsvetljava
    - kanali
    - kalupi in okvirji
    - priprava surovin za ulivanje (priprava vložka)
    - kupolke
    - livarske ponvice
    - čiščenje odlitkov
    - priprava peska
  2. Pravilnik o higienskih in tehničnih varstvenih ukrepih pri mehničnem predelovanju in obdelovanju lesa in podobnih materialov
    - pogoji za delavce pri lesno-predelovalnih strojih
    - delo na posameznih strojih
    - uporaba ročnega orodja
  3. Transport in transportna sredstva
- d) plastika
- posebni ukrepi pri plastificiranju
  - ročno čiščenje
  - jedkanje - luženje
  - razmaščevanje
  - delo ob peči za plastificiranje
  - nevarnosti požara in eksplozije
  - posebni ukrepi pri izdelovanju posod iz plastičnih mas
  - razrez armirane plastike
  - čiščenje stikov
  - uporaba lepil
  - prezračevanje
  - nevarnosti požara in eksplozije

- organizacija varstva pri delu
  - poučevanje in vzgajanje
  - periodično pregledovanje delovnih priprav in naprav
  - določitev delovnih mest s posebnimi delovnimi pogoji
  - organizacija varstva pri delu na skupnem gradbišču
  - posebne obveznosti delovne organizacije do inšpektorja dela
  - pravice in naloge oseb na delu
  - sankcije za neizvajanja varstva pri delu
2. Osnovna načela varstva pri delu na delovnih pripravah in napravah:
    - kdo lahko dela z delovnimi pripravami
    - vzdrževanje delovnih priprav
    - priključevanje delovnih priprav na električno inštalacijo
    - delo z ročnim orodjem na mehaniziran pogon
    - pregledi delovnih priprav in naprav
  3. Sredstva in oprema za osebno varstvo:
    - zavarovanje posameznih delov telesa
    - zahteve pri osebnih varovalnih sredstvih
    - zahteve pri uporabi osebnih varovalnih sredstev
  4. Nevarnosti električnega toka:
    - električna napeljava, kabli, podaljški in ostali pribor
    - zaščita proti previsoki napetosti dotika
    - ročne delovne priprave na električni pogon in razsvetljava delovnih mest
  5. Prva pomoč, zdravniški pregledi in požarna varnost:
    - kdo lahko nudi prvo pomoč
    - vsebina omarice za nudenje prve pomoči
    - vrste in roki zdravniških pregledov
    - ravnanje z ročnimi gasilnimi aparati.

- E) Izolaterji
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - izolaterska dela nad terenom
  - lestve
  - odri (vrste in oprema)
  - delo s posameznimi izolacijskimi materiali in zaščita delavcev
  - zavarovanje delavcev na višini
  - delo v jaških, kanalih in dviznih jaških
  - transport materiala z dvigali
  - transport materiala po gradbišču
- F) Ključavničarji
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - varnostni ukrepi pri plamenskem varjenju
  - varnostni ukrepi pri elektro varjenju
  - varno delo na posameznih strojih za obdelavo kovin
  - varno delo z ročnim električnim in pnevmatskim orodjem
- G) Kleparji
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - varnostni ukrepi pri plamenskem varjenju
  - varnostni ukrepi pri elektro varjenju
  - varno delo na posameznih strojih za obdelavo kovin
  - varno delo z ročnim električnim in pnevmatskim orodjem
- H) Delavci ob posameznih obdelovalnih strojih
- varno delo na posameznih delovnih pripravah za obdelavo kovin
  - zaščita delavcev pri teh delih
- I) Varilci
- zaščitni ukrepi pri varjenju
  - zaščita delavcev pri teh delih
- J) Delavci v lakirnicah
- varno delo in zaščita delavcev pri razmaščevanju
  - varno delo pri mokrem in suhem brušenju
  - varno delo in zaščita pri lakiranju
  - varno delo pri sušenju
- K) Vozniki viličarjev in avtodvigal
- obveznosti delavcev pri teh strojih
  - delo na posameznih strojih
  - vzdrževanje in pregledi transportnih sredstev
  - interna obratovalna dovoljenja
  - nevarnosti pri strojih z notranjim izgorevanjem
  - transportne poti
- L) Delavci v galvanah
- varno delo in zaščita delavcev pri razmaščevanju
  - varnostni ukrepi pri pretakanju kislin, lugov in podobnih materialov
  - varnostni ukrepi pri posameznih galvanskih delih
- M) Delavci v livarni
- pogoj dela v livarni
  - varnostni ukrepi pri kaluparjenju
  - varnostni ukrepi pri vlišanju
  - varnostni ukrepi pri izdelavi jeder
  - varnostni ukrepi pri stresalni rešetki
  - varnostni ukrepi pri pripravi peska
  - varnostni ukrepi pri čiščenju odlitkov
- N) Modelni mizarji
- zavarovanje delavcev na lesno-obdelovalnih strojih
  - uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega orodja
  - varnostni ukrepi pri delu z aralditom
  - skladiščenje modelov
- O) Delavci v plastifikaciji
- varnostni ukrepi v plastifikaciji
  - varno delo in zaščita delavcev pri jedkanju - luženju
  - varno delo in zaščita pri razmaščevanju
  - varno delo in zaščita pri privezovanju (obvezovanju)
  - zaščita proti opeklina, prahu in dimu
- P) Plastičarji
- varnostni ukrepi pri delu z armirano plastiko
  - varnostni ukrepi pri delu z lepili
  - varnostni ukrepi pri uporabi raznega orodja
  - zaščita delavcev pri delu s plastičnimi materiali

POSEBNI DEL

- A) Monterji vodovodnih instalacij
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - vodovodna inštalaterska dela nad terenom
  - lestve
  - odri (vrste in oprema)
  - spajkanje z uporabo propan-butan plina
  - dela z vročo smolo, raztaljenim svincem in podobnimi materiali
  - zavarovanje delavcev na višini
  - delo v jaških, kanalih in dviznih jaških
  - transport materiala z dvigali
  - transport materiala po gradbišču
- B) Monterji centralnih kurjav
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - montažno delo nad terenom
  - lestve
  - odri (vrste in oprema)
  - plamensko varjenje (nevarnosti postopka in delo z jeklenkami)
  - elektro varjenje (nevarnosti postopka, zaščita dela z varilnimi agregati in transformatorji)
  - zavarovanje delavcev na višini
  - delo v jaških, kanalih in dviznih jaških
  - transport materiala z dvigali
  - transport materiala po gradbišču
- C) Monterji klimatskih naprav
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - montažna dela nad terenom
  - lestve
  - odri (vrsta in oprema)
  - plamensko varjenje (nevarnosti postopka in delo z jeklenkami)
  - elektro varjenje (nevarnosti postopka, zaščita dela z varilnimi agregati in transformatorji)
  - delo z jeklenkami na butan
  - delo s krivlinim strojem
  - zavarovanje delavcev na višini
  - delo v jaških, kanalih in dviznih jaških
  - transport materiala z dvigali
  - transport materiala po gradbišču
- D) Elektromonterji
- uporaba, vzdrževanje in prenašanje ročnega in ostalega orodja
  - montažna dela nad terenom
  - lestve
  - odri (vrste in oprema)
  - delo s kabelsko maso in smolo
  - delo pod električno napetostjo in v trafo postajah
  - delo na strehah in pri montaži strelvodne napeljave
  - zavarovanje delavcev na višini
  - delo v jaških, kanalih in dviznih jaških
  - transport materiala z dvigali
  - transport materiala po gradbišču

- P) Plastičarji
- varnostni ukrepi pri delu z armirano plastiko
  - varnostni ukrepi pri delu z lepili
  - varnostni ukrepi pri uporabi raznega orodja
  - zaščita delavcev pri delu s plastičnimi materiali

II. Program praktičnega usposabljanja

Na novo sprejeti delavci in delavci, ki so bili premeščeni na delovna mesta s povečano nevarnostjo za življenje in zdravje, morajo najmanj 1 mesec delati pod neposrednim vodstvom izkušenega VK ali KV delavca. Za usposabljanje za varno delo je odgovoren neposredni vodja del.

II. Program praktičnega usposabljanja

Praktično usposabljanje je potrebno organizirati za vse delavce, ki se zaposlujejo prvič in za tiste delavce, ki preidejo na drugo delovno mesto in sicer:

- A) Tehniki in inženirji
- V pripraviški dobi opravljajo tehniki in inženirji obvezno prakso v naslednjih službah:

	mesec
a) projektivna služba	1/2
b) tehnološka služba (priprava dela)	1
c) kalkulacije	1/2
d) razvojna služba	1/2
e) služba varstva pri delu	1/2
f) obračun proizvodnje	1
g) operativa	4

Praksa se opravlja v skladu s Pravilnikom o pripravnikih (določitev mentorja, vodenje dnevnika), in na podlagi dogovora o enotnem trajanju pripravniške dobe, t.j. 8 mesecev učinkovitega dela.

- B) Delovodje - delavci, ki neposredno vodijo proizvodnjo

Delovodski kader opravlja tri mesece delo delovodje pod nadzorstvom in mentorstvom izkušenega delovodje na gradbišču ali v delavnici.

2. Neposredni delavci

- monterji vodovodnih instalacij
- monterji centralnih kurjav
- monterji klimatskih naprav
- elektromonterji
- izolaterji
- ključavničarji
- kleparji
- delavci ob posameznih obdelovalnih strojih
- varilci
- delavci v lakirnicah
- vozniki viličarjev in avtodvigal
- delavci v galvanah
- delavci v livarni
- modelni mizarji
- delavci v plastifikaciji
- plastičarji

I. Program teoretičnega usposabljanja

SPOŠNI DEL

1. Osnovne določbe Zakona o varstvu pri delu (Uradni list SRS št. 32/74):
  - obveznosti organizacije združenega dela varstva pri delu
  - splošni akti
  - naloge samoupravnih organov in odgovornih oseb

V Izoli bomo gradili proizvodno-skladiščne prostore

Sklad iščenje reprodukcijskega materiala na prostem

Lokacija v Izoli, kjer bodo zgrajeni sklad iščno-proizvodni prostori

Delovni kolektiv, IMP, Ljubljana TOZD Projekt montaža, Koper bo v izolski industrijski coni še letos zgradil proizvodno-skladiščne prostore, v katerih bodo: skladišče reprodukcijskega materiala, kovinski obrati z garderobami in prostori družbenega standarda ter aneks s pisarniškimi prostori za potrebe obrata.

V tem sestavku bomo skušali analizirati nekaj vprašanj, ki so privedla do tega, da se je kolektiv odločil za gradnjo objekta, ki se bo raztezal na površini 2200 kv. m, s predračunsko vrednostjo 21.000.000 din.

Tako odločitev je pogojevalo predvsem dejstvo, da se je temeljna organizacija združenega dela v petih letih razvila iz komaj 100-članskega kolektiva v skoraj 400-člansko delovno skupnost z ekonomsko in samoupravno začetno potjo za nadaljnji razvoj.

Menimo, da je prav, če bralcem posredujemo nekaj podatkov ekonomsko-finančnega značaja.

Leta 1972 je takratni obrat IMP, Ljubljana štel 159 delavcev in ustvaril finančno realizacijo 32.221.803 din in 3.437.353 din sredstev za sklade. Poprečni osebni dohodek pa je znašal: 2.231,75 din. Kakovostno novo fazo razvoja, ekonomskega in samoupravnega, pa je kolektiv začel v letu 1972 in nadaljeval do sedaj. Tega leta je bil ustanovljen projektivni biro, ki je odtlej pomenil veliko več, kot samo izdelovanje načrtov za notranje instalacije: elektrike, vode in centralne kurjave, temveč predstavlja v nekem oziru tudi marketing. Projektantske storitve na eni strani, pomenijo določeno finančno realizacijo, iztrženo za načrte, še važnejši moment pa je to, da se skoraj 95 % v biroju narejenih projektov tudi praktično realizira preko montažerske dejavnosti TOZD, ali njenih kooperantov. Poslovno leto 1975 je kolektiv TOZD Projekt-Montaža, Koper, zaključil s finančno realizacijo v višini 146.284.203,00 din in ostanom dohodka 14.805.5600 din. Poprečni osebni dohodki pa so znašali: 4.293,01 din.

Že sama bežna primerjava višine finančne realizacije v letu 1972 in lanskoletne nam kaže, da gre za več kot štirikratno povečanje. Ravno tako je doseženo 4,5-kratno povečanje sredstev za sklade. Osebni dohodek je večji za 92 %, kar pomeni, da je rasel z letno stopnjo 30,5 %.

Tako povečana dejavnost v zadnjih letih je nujno povzročila določena ozka grla, ki so se najbolj občutila tam, kjer je bila frekvenca najvišja, to pa je v skladišču reprodukcijskega materiala, ki je bilo grajeno za letni finančni promet ene stare milijarde, sedaj pa ustvarja že letno okoli 6 starih milijard. Ozko grlo so tudi pomankljivi delavniški prostori za kovinsko montažersko dejavnost, katere težišče se po sodobni tehnologiji in ob bolj ekonomičnem poslovanju lahko delno prenese na izdelovanje polfabrikatov na določenem mestu, ki je tudi primernejše opremljeno. Toda o tem nekoliko pozneje.

Pomanjkanje skladiščnih prostorov je tako akutno, da se v zaprtih prostorih skladišči praktično le tiste materiale, ki se jih zaradi njihove specifičnosti ne more in ne sme drugače, vse ostalo je uskladiščeno na dviženem prostoru, kjer so materiali podvrženi vremenskim vplivom.

Tako skladiščenje povzroča občutno materialno škodo, ki se lahko približno oceni in je začasno premostljiva, vendar se lahko spričo ostrejših pogojev gospodarjenja pojavljajo zahtevki po znižanju cen našim storitvam. To pa pomeni, da je treba začeti iskati tako imenovane notranje rezerve, ki so že znane, ali jih je treba poiskati, kje so in koliko jih je.

Marsikdo se utegne vprašati in kot samoupravljavec

ima to pravico, zakaj ni prišlo do gradnje že mnogo prej. Eden od bistvenjših razlogov je bil ta, da je sedanja lokacija v Kopru prostor-sko omejena z eno besedo, vsa bližnja okolica je pozidana, da bi gradili v etažah pa je nemogoče, ker je nosilnost tal minimalna. Drug razlog pa je morda tudi v tem, da je bil v okviru OZD, IMP Ljubljana narejen prednostni vrstni red investicij, upoštevajoč skupni interes vseh TOZD. Ta interes pa je zaokrožena gospodarska celota, proizvodnja in montaža ter tako razširiti asortiman, kar je popolnoma pravilno. Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja v letošnjem letu je prav, da se tudi v primeru investicije TOZD, Projekt-montaže iz Kopra tako solidarno postopa in zagoto-

vi kolektivu normalen, nemoten potek poslovanja, kajti vsako odstopanje utegne povzročiti ne samo materialno, temveč tudi moralno škodo.

S predvideno investicijo v Izoli, kjer bomo v kratkem začeli z deli, gremo, kot smo že omenili, v etapno gradnjo in se bomo sproti prilagajali, tako ekonomskim, kakor tudi tehnološkim potrebam tržišča.

Nepopoln vrednostni račun za vse prihranke od dodatne antikorozijske zaščite, ki jo je treba opraviti, zaradi skladiščenja na prostem, ponovnega čiščenja in večjih kalov ter prihranki pri predfabriciranju: kompletne toplotne postaje, razdelitev, delov kotlarne, prezračevalnih kanalov in drugega bo znašal predvidoma letno

okoli 9.395.000 din. Kot smo na začetku že omenili, bo investicija znašala 21.000.000 din. Če je vse točno izračunano, bi se investicija samo pokrila v manj kot treh letih.

Finančna sredstva bomo zbrali takole:

— okoli polovico lastnih sredstev iz ostanaka dohodka v letu 1975

— ustrezni del kritja iz tekočega dohodka, s tem da banka zagotovi manjkajoča obratna sredstva.

Zaradi načina financiranja, utegne primanjkovati likvidnih finančnih sredstev, zato upamo, da nam bodo v kritičnih trenutkih priskočile na pomoč druge temeljne organizacije združenega dela IMP Ljubljana.

PETER ŽIGANTE

PREDLOG SPREMEMB IN DOPOLNITEV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O DODELJEVANJU STANOVANJ IN POSOJIL ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO

Dne 16. marca se je sestal odbor za medsebojna razmerja podjetja (stanovanjski del odbora), ter razpravljal o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o dodeljevanju stanovanj in stanovanjske izgradnje.

Delegati so v svojih razpravah predvsem poudarili pomen sedanjih sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma, ki so ga pripravile strokovne službe. Povedali so tudi, da se delegatska baza ravno tako zanima za spremembe, ker pričakujejo od popravljenega samoupravnega sporazuma veliko več kot so do sedaj lahko dobili. Vsi delegati so si v razpravi bili edini, da je predlagani način točkovanja prosilcev za dodelitev stanovanj bolj realen za tiste kategorije delavcev, ki resnično živijo v neurejenem stanovanju in bodo po predlogu lahko hitreje pridobili najemniško stanovanje. Pa tudi prosilci za kreditiranje individualne gradnje in etažne lastnine ne bodo prikrajšani pri svojih prošnjah za posojila, ker se ta del sporazumno menja le toliko, kot so se povečali osebni dohodki zaposlenih v IMP, vse ostalo pa ostane kot dosedaj.

Ker ne bomo objavili samoupravnega sporazuma v celoti, marveč ravno popravljeni in dopolnjeni del sporazuma nam bo pri nadaljnji uporabi v veliko pomoč doseđani sporazum, ki je bil objavljen v IMP Glasniku aprila 1975 (izredna številka). Nadalje moram opozoriti bralce, da je odbor za medsebojna razmerja smatral, da za 31. členom sporazuma odpadejo kriteriji za dodeljevanje stanovanj socialno šibkim. Za ta korak se je odbor odločil zaradi tega, ker združujemo v solidarnostne sklade del sredstev za graditev stanovanj za socialno šibke in zato bodo te kategorije delavcev tudi upošteevane v teh solidarnostnih skladih.

5. člen

1. TOZD oziroma DSSS dodeljuje stanovanja s finančno udeležbo prosilcu, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

a) da ni lastnik ali nosilec stanovanjske pravice na ustreznem stanovanju in

b) da prispeva pri povprečnem mesečnem dohodku na člana družine do 2000 din 5 %, od 2001 do 3300 din 10 % in nad 3301 din 15 % lastnih sredstev, ki se v celoti poračunavajo z najemnino s 3 % obrestmi, kolikor prosilec pridobi sredstva lastne udeležbe s posojilom delovne organizacije, pri kateri je zaposlen družinski član, se obrestni na znesek lastne udeležbe ne obračunavajo. Udeležba je obvezna samo pri dodelitvi novih stanovanj.

c) prosilec se ne more vseliti v stanovanje dokler ne poravna vseh obveznosti iz točke 6. tega člena.

2. Pri ugotavljanju povprečnega osebnega dohodka na člana družine se upošteva dohodek družine, dosežen v rednem delovnem času (t.j. osnova, gibljivi del in presežek norme). V poprečju se ne upošteva dohodek, dosežen z nadurnim delom in otroški dodatki. Poprečje do doseženega osebnega dohodka se ugotavlja za obračunsko obdobje zadnjih 6 mesecev v preteklem letu. Osnove, od katerih se določa odstotek lastne udeležbe, se povečujejo sorazmer-

no z indeksom povečanja osebnih dohodkov v podjetju, ki ga ugotovi plansko analitska služba. O povečanju osnov sklepa odbor za medsebojna razmerja podjetja po zaključnem računu za preteklo leto.

3. Med prosilci, ki izpolnjujejo vse zgoraj našteje pogoje, imajo prednost pri delitvi stanovanj delavci, ki izpolnjujejo pogoj iz prve točke 15. člena tega sporazuma.

4. Prosilci, ki na podlagi tabele dosežejo večje število točk, imajo prednost pri dodelitvi stanovanj.

5. Kriteriji za pridobitev prednostne pravice do najemnega stanovanja z lastno udeležbo:

OSNOVA

	točke
1. Leta zaposlitve pri podjetju	do 11
2. Gmotni položaj	do 8
a) število družinskih članov	
b) prejemki družine skupaj	
c) na člana družine	
3. Možnost pridobitve razpolagalne pravice na stanovanju, katerega poseduje prosilec	do 5
4. Ocena sedanjega bivališča	do 9
5. Kvadratura sedanjega stanovanja	do 9
6. Pomembnost delovnega mesta prosilca	do 6

Ad. 1.

Za vsako izpolnjeno leto pri podjetju po tabeli pripadajoče točke. Za dosežena leta pri podjetju se štejejo leta, ki so izpolnjena do 30. junija tekočega leta.

let	točk	let	točk
2	2	7	7
3	3	8	8
4	4	9	9
5	5	10	10
6	6	nad 10	11

Ad. 2.

Poprečni zaslužek na člana družine:

točk
nad 3.401
od 2.951 do 3.400
od 2.441 do 2.950
od 2.001 do 2.440
do 2.000

Ad. 3.

Trajna razpolagalna pravica
Enkratna razpolagalna pravica

Ad. 4.

Število točk sedanjega stanovanja na družinskega člana:

točk stanovanja	točk
od 17,5 do 20	2
od 15 do 17,5	3
od 12,5 do 15	4
od 10 do 12,5	5
od 7,5 do 10	7
manj od 7,5 ali brez odločbe	9

Ad 5

kv. m na člana družine	
nad 16	0
od 14 do 16	2
od 12 do 14	3
od 10 do 12	4
od 8 do 10	5
od 6 do 8	7
manj od 6 ali brez odločbe	9

Ad. 6.

	točke
na delovnem mestu PK delavca	1
na delovnem mestu KV delavca	3
na delovnem mestu SS delavca	4
na delovnem mestu VKV delavca	5
na delovnem mestu Viš. Vis. S delavca	6

9. člen

3. Pod točko 2. navedeni pogoj velja za vsako tudi sukcesivno, v posameznih letih prejeto posojilo posebej. V primeru, da znaša poprečni družinski dohodek posojilojemalca manj kot 1600 din na mesec in presega skupna mesečna odplačila posojil podjetja 1300 din, lahko za-prosi za spremembo odplačilnih pogojev.

4. Kadar DS ugotovi prošnji posojilojemalca za spremembo odplačilnih pogojev, ne sme znati mesečni obrok odplačil manj kot 900 din.

5. V primeru, da skupni znesek posojil presega 150.000 din, posojilojemalec ni upravičen, da zahteva spremembo odplačilnih pogojev.

6. Zneski iz 2., 3. in 4. točke tega člena se revolarizirajo skladno z zadnjim odstavkom 2. točke 5. člena tega samoupravnega sporazuma.

7. O prošnji za spremembo odplačilnih pogojev odloča DS TOZD oz. DSSS na predlog odbora za stanovanjske zadeve.

8. S spremembo odplačilnih pogojev je mišljen moratorij enega ali več izmed prejetih posojil za določeno dobo v skladu s 4. točko tega člena.

9. Posojilo zapade v odplačilo potem, ko ga posojilojemalec porabi, najkasneje pa v enem letu od dneva sklenitve posojilne pogodbe. Posojilojemalec vrača posojilo v polletnih anuitetah preračunanih na mesečne obroke, neposredno iz svojih osebnih dohodkov pri podjetju.

10. V času porabe posojila zaračuna posojilodajalec interkalarni obresti po enaki obrestni meri kot za posojilo. Znesek interkalarnih obresti plača posojilojemalec najkasneje v 60 dneh po začetku odplačevanja posojila.

10. člen

1. Posojilo iz sredstev TOZD oz. DSSS, vezanih pri banki, koristi upravičenec pod pogoji, določenimi v pogodbi o vezavi sredstev, sklenjeni med banko in TOZD, oz. DSSS. TOZD oz. DSSS veže sredstva pri banki v taki obrestni meri, ki omogoča upravičencem koriščenje kredita po obrestni meri, ki jo določa banka s svojim splošnim aktom.

12. člen

Stanovanje, kupljeno, zgrajeno ali adaptirano s posojilom, mora delavec - posojilojemalec zavarovati pri zavarovalnici proti požaru in drugim elementarnim nezgodam ter zavarovalnino vinkulirati v korist TOZD oz. DSSS do višine odobrenega posojila, vendar samo, če znaša posojilo več kot 50.000 din.

POČITNIŠKI DOM V FIESI BO ODPRT ZA 1. MAJ

Kot vsako leto bo tudi letos, če bo dovolj prijav, odprt počitniški dom v Fiesi za prvomajске praznike od vključno 24. 4. 1976 do vključno 2. 5. 1975.

ROK ZA PRIJAVE JE od 1.–10. 4. 1976, sprejema pa jih recepcija po telefonu na številko 321-043, int. 244.

Ob prijavi sporočite, če želite celoten penzion ali samo zajtrk. Če bo večina gostov za penzion, bomo zanj poskrbeli, v nasprotnem primeru bo na voljo samo zajtrk. O tem boste pravočasno obveščeni.

Cene:

30,00 din (prenočišče, zajtrk);

70,00 din (poln penzion) za člane kolektiva, za ožje svojce;

80,00 din, otroci imajo 30 % popusta

Recepcija bo vsem prijavitelcem pismeno odgovorila. Letovanje plačate pred odhodom v recepciji do 20. 4. 1976.

Prevoz preskrbi vsakdo sam.

KAKO IN KJE BOMO LETOS LETOVALI

Naša TOZD Družbeni standard nam za letošnje dopuste omogoča letovanje v naših počitniških domovih oziroma aranžmajih, ki jih bodo sklenili. Na morju boste dopust lahko preživeli v Fiesi, Velem Lošinju, na Pagu in v Ankaranu, na Veliki planini in Pohorju pa v hribih. Cene letovanja so objavljene na prijavnici in so enake lanskim. Za tiste, ki naših domov ne poznajo, nekaj osnovnih podatkov:

FIESA

Naš počitniški dom ima na voljo skupaj 90 ležišč (16 štiriposteljnih, 12 dvoposteljnih in 2 enoposteljnih sobi). Okolica je lepa, tik ob morju je sladkovodno jezero, plaža je sorazmerno polna. V Ankaranu imamo eno hišico, kjer naši delavci radi preživijo dopust. Oba kraja sta ob slovenski obali in torej blizu.

VELI LOŠINJ

V Velem Lošinju imamo v dveh domovih skupaj 75 ležišč. Zaradi velikega zanimanja za ta kraj, smo v zadnjih letih najemali še privatne sobe, ker naj bi imeli možnost letovanja res vsi člani kolektiva. V Velem Lošinju je zelo ugodna klima, saj je kraj po svetu znan kot zdravilišče za astmatike.

LETOS GREMO PRVIČ NA PAG

Jasno je, da so kapacitete naših domov premajhne, da bi lahko ugodili vsem prošnjam. Zato je TOZD Družbeni standard iskala nove možnosti, kjer bi lahko letovali oziroma organizirali cenen dopust. Takšna možnost se je ponudila na Pagu. S turističnim društvom Pag je že podpisana pogodba, in sicer:

– v treh novih zasebnih hišah, od morja oddaljenih 300 m, bomo imeli 50 postelj (2, 3 in 4-posteljne sobe);

– odločili smo se za polpenzion (zajtrk in obilna večerja – za kosilo pa mora poskrbeti vsakdo sam);

– zajtrk bo možno dobiti do 10. ure, večerjo pa po 18. uri;

– sobe so druge kategorije in jih najemamo za letos s prednostno pravico za bodoče.

Dodamo naj še nekaj podrobnosti: ob hišah, ki so v mestu Pagu, je dovolj parkirnega prostora. Naši delavci se bodo hranili na enem mestu, hrana bo dobra tudi za tiste, ki ne marajo dalmatinskih specialitet, ker bo na Pagu tudi naša kuharica.

Na Pag lahko pridete s trajektom iz Karlobaga (iz Ljubljane prek Kočevja 270 km) in pa po mostu pri Zadru, kar bo od Ljubljane zneslo 400 km.

Domačini so pripravljene nabavljati hrano za tiste, ki bodo kuhali kosila. Možnosti izletov z avtomobilom ali peš je na Pagu dovolj. Na čudovitih peščenih plažah, po katerih je Pag zelo znan, se boste dobro počutili in naužili svežega zraka in čistega morja. Vse ostale podrobnosti preberite na prijavnici.

VELIKA PLANINA, POHORJE

Na Veliki planini imamo dve hišici, na Pohorju eno. Postopek za najetje je enak kot pri vseh ostalih počitniških domovih. Odslej naj bi imeli prednost tisti člani kolektiva, ki bodo v teh hišicah želeli preživeti svoj dopust, pred tistimi, ki jih obiskujejo samo ob sobotah in nedeljah.

Vse dopustnike še enkrat opozarjamo, da ne pozabijo pravočasno odposlati prijavnice, ki je priložena tej številki Glasnika. Če jo kdo ne bo dobil, naj pokliče TOZD Družbeni standard, kjer je še nekaj rezerv.

BOMO V KRANJSKI GORI GRADILI POČITNIŠKI DOM?

Na seji sveta proizvajalcev in porabnikov storitev počitniških domov TOZD DS so se delegati zavzeli za hitrejši razvoj tega področja, predvsem pa za razširitev počitniških kapacitet.

Čeprav je delegatom poznan velik interes kolektiva, da razširimo možnosti dopustovanja in obstoječih kapacitet, predvsem ob obali, pa so se zaradi navedenih razlogov odločili, da predlagajo temeljnemu organizacijam združenega dela podjetja IMP takojšnjo gradnjo počitniškega doma v Kranjski gori, kjer že ima IMP kupljeno zemljišče.

V Kranjski gori moramo – glede na dogovor s skupščino občine Jesenice – zgraditi počitniški dom hotelskega tipa, ki bi posloval skozi vse leto.

Znano vam je, da se je turizem v Kranjski gori v zadnjih letih izredno hitro razvijal in da so ustvarjeni lepi pogoji za bodisi zimsko letovanje (smučišča) in poletni oddih (bazeni, vrsta gorskih manj in bolj zahtevnih izletov). Zato smo tudi prepričani, da bi bil počitniški dom polno zaseden. V Kranjski gori bi lahko letovali delovni ljudje vseh naših temeljnih organizacij združenega dela, tudi v tistih mesecih, ko so počitniški domovi na obali zaprti.

Predlagamo, da bi TOZD IMP namensko združili svoja sredstva, tako da bi večji delež nosile tiste temeljne organizacije, ki sicer že koristijo počitniške domove, niso pa še vložile lastnih sredstev v izgradnjo počitniških kapacitet.

Kot smo že omenili, naj bi bil počitniški dom hotelskega tipa s 1191 kv. m površine. Prostori bi bili razporejeni v štiri etaže:

- a) klet: v kateri bi bili predvsem shrambe, kotlarna, sanitarije in del zabaviščnega prostora;
- b) pritličje, v katerem bo vhodna avla, recepcija, restavracija, kuhinja, del shramb in terasa;
- c) v nadstropju bodo enoposteljne, dvoposteljne sobe z balkoni; v vseh sobah so kopalnice;
- d) mansarda, v kateri bi bila dva apartmana (kopalnica, dnevna soba, spalnica in 4 dvoposteljne sobe).

Skupaj bo v počitniškem domu 49 ležišč. Celotna investicija bi znesla približno 10.000.000 din, od katerih bi letos potrebovali 6.000.000 din za dograditev brez opreme. Če doma ne bomo zgradili, moramo skupščini občine Jesenice vrniti zemljišče za isto ceno, kot smo ga kupili. Odločitev je torej na naših TOZD.

OBČINSKI PRVAKI V VELESALOMU

Občinskega sindikalnega tekmovanja v veleslalomu, ki je bilo organizirano v več starostnih kategorijah za ženske in moške v Kranjski gori, smo se udeležili tudi mi z dokaj številčno ekipo. Med več kot 450 udeleženci jih je prek 300 uspešno prevozilo progo, med njimi tudi večina naših, ostali pa so vsled težkih pogojev oziroma premalo pripravljeni ostali ob progi ali so bili diskvalificirani, ker niso upoštevali vratic med vožnjami.

Moška ekipa je zopet dokazala premoč med več grajskimi podjetji, med posamezniki pa je Franc Zake zmagal v svoji kategoriji kar za sekundo pred drugo uvrščenim in tako priboril ekipi dobre točke. Žensko zastopstvo je bilo številčno zelo skromno, saj nismo imeli niti celotne ekipe, vendar so vse tri prismočaki skozi cilj. Nekaj boljših uvrstitev:

Kategorija C: 3. Štrucelj Alojz, 6. Jurca Anton.

Kategorija B: 1. Žakelj Franc, 11. Zmuc Miha, 1. Dolničar Andrej.

Kategorija A: 11. Širaj Jože, 14. Kumar Bojan, 1. Ekipa: 1. IMP, 2. Iskra, 3. Geološki zavod, 4. Obnova, 5. ZRMK, 6. Avtohiša, 7. CGP Delo itd.

Ženske: 1. Krka.

Skupno: 1. Iskra

ŠIG 76 – ŠIG 76 – ŠIG 76 – ŠIG 76

Tudi letos je RO ZSS razpisal tekmovanje gradbišcev, tokrat malo drugače – po panogah, ki bodo organizirane po sledečem vrstnem redu:

Namizni tenis: 24. 4. 1976 v Mariboru, streljanje: 5. 1976 v Novem mestu

Kegljanje: 22. in 29. 5. 1976 v Trbovljah

Balinanje: 5. 6. 1976 v Novi Gorici

Odbojka: 12. ali 19. 6. 1976 v Ljubljani

Mali nogomet: 26. 6. 1976 v Ljubljani

Da bi tudi mi lahko uspešno tekmovali na SIC bomo v pripravah pomerili v medtozdnih tekmovanjih v istih panogah, razpisi pa so že dostavljeni športnemu referentu TOZD. Člani IMP, prijavite se sami rentom, saj oni vseh, ki bi radi tekmovali, ne more poznati.

ŠPORTNA SEKCIJA MA IMP

ŠPORTNA SEKCIJA MA IMP SE JE SESTALA DNE 15. 3. 1976 OB 18. URI

- 1., Priporočilo prejšnjega dela športnih sekcij v IMP
2. Bodoče delo in ustanovitev novih športnih sekcij
3. Volitev predsedstva športne sekcije v IMP
4. Volitev predsednika športne sekcije v IMP
- 5., Razno

Slišali smo poročila mladinskih športnih referentov TOZD o prejšnjem delu in smernice za bodoče delo, ki ga bo povezovalo predsedstvo. Menimo, da se športi in rekreacija bolje širila in uveljavila prav med mladimi, saj nam je znano, da so nekateri mladi aktivni v našem podjetju še vedno brez športne sekcije.

Kot nam je znano, je naše delo v mladinskih aktivnostih oteženo zaradi slabih informacij, zapoznelih pozicij športnih tekmovanj in zaradi oddaljenosti gradbišč, na katerih delajo naši mladinci.

Pohvalno smo ocenili delo športne komisije v T. Elektromontaža in TRAA, ki so dosegli nekaj uspehov. Na sestanku je bilo rečeno, da se v čim širšem času ustanovijo športne komisije po TOZD v terih ne delajo tako učinkovito.

V ta namen smo določili in izvolili odgovorne osebe, ki bi vodili delo športnih komisij po TOZD. V tem sestanku smo izvolili predsedstvo in predsednika.

Za predsednika športne komisije mladinskih aktivnosti IMP je bil izvoljen Fras Franci. V predsedstvo pa so izvolili sekretarja Plantana Antona, za blagajnika Ačiča Zdenko, člani pa so Sedej Milivoja, Zuga Janez, Grad Emil. V predsedstvo smo vključili informatorja Lenček Maksa, ki nam bo sestavljal športne podlistke. Pozivamo vse mladince, ki so zainteresirani za športno rekreacijo, naj se povežejo z referenti za šport TOZD. Informacije dobite lahko tudi pri Fras Vojkovi 58, tel. 346-589.

TOZD KLIMA

Delavski svet je imel 8. redno sejo, 17. 2. 1976. Na dnevnem redu je bila obravnava popisa sredstev po stanju 31. 12. 1975, razprava o predlogu plana realizacije za leto 1975, potrditev komisije za družbeno samoozaščito, imenovanje komisije za pregled izvršene realizacije osnovnih sredstev, finančni plan za osebna zaščitna sredstva za leto 1976 in potrditev predloga članske komisije, ki bo sodelovala pri oblikovanju predloga za odkup objektov in zemljišča od TOZD.

Člani delavskega sveta so podrobno obravnavali popis sredstev in ugotavljali vzroke, zakaj je prišlo do določenih razlik. DS je potrdil inventurne popise, da bi izboljšali delo skladišč, je DS sklenil, da do prihodnje seje izdelajo službe poročila o ukrepih, ki so izvedeni in predloge za izboljšanje poslovanja z dokumentacijo in materiali.

Predlog plana realizacije je podal tov. Zavec Jurij. Razprava se je razvijala na osnovi tabelaričnih pokazateljev plana po kriterijih dohodka, delovne sile in plačev poslovanja. Pri vsem tem je bil dan poudarek na izgubljenih urah, zalogah in strukturi obratnih naložb. Člani delavskega sveta so predlog plana sprejeli in ga predložili zboru delavcev v potrditev.

TOZD OV

Delavski svet se je sestel na tretjo redno sejo dne 18. 2. 1976. Razpravljal je: o družbeni samoozaščiti, spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma v obdelništvu, dopolnitvah organizacije DSSS, poročilu inventurnih komisij, planu celotnega dohodka za leto 1976, planiranih sredstvih za varstvo pri delu, o poročilu paritetne komisije in nadurnem delu delavcev v žitju.

Delavski svet je obravnaval predlog samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v gradnji in ga predlagal v potrditvi zboru delavcev. Delavski svet je sprejel spremembe in dopolnitve v finančno-računovodski službi, ni pa potrdil dopolnitve planje organizacije in sistemizacije delovnih mest za inženiring, prav tako niso bile sprejete spremembe in dopolnitve organizacije in sistemizacije delovnih mest v kadrovske in splošni službi v DSSS.

Poročilo o inventuri je podala tov. Brlečičeva, prav o pa so poročali tudi predsedniki inventurnih komisij. Sprejet je bil plan celotnega dohodka za leto 1976, prav tako tudi plan pogodb za leto 1976, kar bo potrdil še zbor delavcev.

Komisija za varstvo pri delu je predlagala, da postane tov. Komel Petra, dipl. inž., zaposlenega na dnevnem mestu specialist za avtomatiko z opravljenim dokovnim izpitom iz varstva pri delu po programu I, opravljanje strokovnih nalog s področja varstva pri delu. Sklep je bil soglasno sprejet.

Paritetna komisija za vodenje postopka je ob razpisu delovno mesto „vodja računovodskega sektorja TOZD“ ugotovila, da se na razpisano delovno mesto ni hče prijavil. Komisija je predlagala delavskemu svetu, se razpis ponovi, če pa ponovno ne bo nobenega kandidata, bo treba imenovati v. d. vodja računovodskega sektorja.

TOZD PMI MARIBOR

Zbor delovnih ljudi je bil 5. 3. 1976, na dnevnem redu je bilo kar 17 točk. Med njimi: obravnava in ugotovitev plana realizacije za leto 1976, poročilo o izvršitvi inventuri za leto 1975 ter obravnava predloga za potrditev ugotovljenih viškov in manjkov, obravnava predloga družbenega dogovora o razporejanju dohodka za leto 1976 v občini Maribor in splošne porabe v občini Maribor, obravnava predloga programov samoupravnih interesnih skupnosti družbene dejavnosti v občini Maribor za leto 1976, obravnava predloga samoupravnega sporazuma o združitvi sredstev za kritje finančnih potreb delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih občine Maribor, obravnava samoupravnega sporazuma za pokrivanje izpadlega dohodka elektro podjetstva Slovenije za leto 1975, obravnava samoupravnega sporazuma interesnih skupnosti za železni

ški in luški promet SR Slovenije, obravnava predloga o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti PTT prometa, obravnava predloga za dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo IMP, obravnava sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o dodeljevanju stanovanj in posojil za stanovanjsko izgradnjo – informacija o dodelitvi stanovanj delavcem na podlagi sklepa odbora za družbeni standard in stanovanjske zadeve, obravnava sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke.

Direktor plansko-analitske službe, tov. Zavec, je podal pregled plana celotnega dohodka in podrobno prikazal plan razporeditve dohodka, plan realizacije stroškov in razlike realizacije, dinamični plan realizacije, plan delovne sile, plan možnih izgubljenih in učinkovitih delovnih ur, razdelitev planiranih učinkovitih delovnih ur na režijske in proizvodne, planirano razdelitev poslovne uspešnosti (dnevne vezave) – obratne naložbe, strukturo obratnih naložb, planirane poslovne naložbe, neto, bruto in količniki obračanja, planiranja, cilje poslovanja, plan minimalne zaposlenosti ter analitični pregled planiranih stroškov za leto 1976.

Zbor delovne skupnosti je sprejel predlagani plan celotnega dohodka za leto 1976 in istočasno sklenil, da je treba vložiti vse sile za izvršitev sprejetega plana realizacije.

Tov. Zavec je prav tako poročal o zaključnem računu za leto 1975. Po razpravi je zbor delovne skupnosti sprejel in potrdil zaključni račun.

Obravnavani so bili vsi prej navedeni predlogi samoupravnih sporazumov in sprejeti.

TOZD TIO IDRJA

Zbor delovne skupnosti je bil 26. 2. 1976. Na dnevnem redu je bilo: obravnava samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pokrivanje primanjkljaja iz prometa za električno energijo, sprejemanje in podpisovanje samoupravnega sporazuma o zagotovitvi sredstev za izvedbo srednjeročnega programa razvoja vodnega gospodarstva za obdobje 1976–1980 na območju Soče, obravnava skupnega sporazuma o načinu združevanja sredstev za odplačevanje anuitet iz najetih kreditov za zgrajene objekte družbenega standarda v občini Idrija, obravnava samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi sredstev za sofinanciranje programov in funkcionalnih izdatkov v KS v občini Idrija za leto 1976, dopolnitev osnutka predloga sprememb in dopolnitev SS o osnovah in merilih za razporejanje dohodka za delitev sredstev za osebne dohodke, prečiščeno besedilo SS gradbeništva z obrazložitvijo in dopolnitve organizacije DSSS, sistemizacije TOZD in poslovne predmeta TOZD.

Vsi predlogi samoupravnih sporazumov so bili obrazloženi, delavci, ki so postavili posamezna vprašanja, so dobili ustrezne odgovore in zbor delovne skupnosti je vse samoupravne sporazume sprejel.

Zbor delovne skupnosti je ob koncu sprejel še sklep, da se poslovni predmet TOZD Tovarna instalcijske opreme Idrija dopolni z naslednjim:

1. projektiranje ogrevalnih in vodovodnih instalacij, kanalizacije, prežračevanja in plinskih instalacij v stanovanjskih objektih;
2. izdelava plastificiranih prometnih drogov;
3. ključavničarske, strojne in montažne usluge ter usluge z nakladalnimi napravami.

TOZD LIVARNA IVANČNA GORICA

Tretja seja delavskega sveta je bila 17. 2. 1976. Delavski svet je obravnaval plan celotnega dohodka in investicij za leto 1976, kar je obrazložil tov. Valentin Mendičev. Plan je delavski svet sprejel in ga dal v potrditev zboru delovnih ljudi s pripombo, da je plan razdelitve stroškov za skupne strokovne službe prevelik za TOZD Livarna Ivančna Gorica pri splošno-kadrovske službi. Obravnavana in sprejeta sta bila predloga sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in razdelitev sredstev za osebne dohodke IMP za gradbeništvo.

Delavski svet je predlagal zboru delovnih ljudi, da sklene in podpiše samoupravni sporazum o ustanovitvi

in delovanju kluba samoupravljalcev občine Grosuplje.

Potrtjen je bil program delovnih sobot v letu 1976 in o tem obveščeni vsi delavci v TOZD s koledarjem delovnih ur.

Delavski svet je obravnaval in sprejel poročilo in pregled obračuna družbene prehrane v letu 1975. Iz poročila je razvidno, da je kuhinja poslovala rentabilno.

Delavski svet predlaga zboru, da dopolnitve službe za inženiring ter dopolnitve sistemizacije delovnih mest v splošni in kadrovske službi ne sprejme, ker so premalo obrazložene, potrdi pa se organizacijske in funkcionalne dopolnitve finančno-računovodske službe.

TOZD PM KOPER

Delavski svet je imel 2. sejo 11. 2. 1976. Na dnevnem redu je bila razprava in sklepanje o letni inventuri, o predlogu za odpis osnovnih sredstev, o potrditvi izvajalca za novo gradnjo v Izoli, o planu celotnega dohodka za leto 1976, o vlogi komisije za norme in o pritožbah in prošnjah.

Delavski svet je obširno obravnaval ugotovitve popisa repromateriala v skladišču, o ugotovljenih inventurnih višjih in manjkah ter o kadrovskih problemih v skladišču.

Tov. Ladislav Alič je podal predlog komisije za odjajo del pri novogradnji v Izoli. Komisija je ugotovila, da je najugodnejšo ponudbo dalo SGP Gorica, ki ga komisija tudi predlaga za izvajalca.

Člani delavskega sveta je o planu celotne realizacije za leto 1976 seznanil direktor TOZD, tov. Ladislav Alič. Člani delavskega sveta je zanimalo predvsem, če so plani realni in če jih bo mogoče doseči.

Na predlog službe varstva pri delu IMP Ljubljana in strokovnega kolegija TOZD Koper, so člani delavskega sveta obširno obravnavali plan osebnih zaščitnih sredstev za leto 1976.

PREJELI SMO

Upravni odbor sklada za gradnjo in opremo onkološkega inštituta v Ljubljani nam je poslal zahvalo za nakazana sredstva in ob enem poročilo, koliko sredstev se je v desetih letih obstoja tega sklada nabralo na žiro računu in kako so denar porabili.

Objavljamo izvešček iz poročila:

- 1) prispevki, zbrani od začetka pa do 31. 12. 1975 na osnovi namen sklada 12,779.083
- 2) posebna akcija pri Ljubljanski banki leta 1974 9,256.847
- 3) posebna akcija za nabavo dragih aparatov 931.382

Želimo vas tudi seznaniti, kako smo ta sredstva deloma že porabili oziroma jih še trošimo:

• adaptirana je bila bivša interna klinika v sedanjo stavbo C;

• nabavljen je bil linearni akcelerator, najmodernejši obsevalni aparat;

• kupili smo nekatere aparature, ki nam že služijo pri zdravljenju bolnikov in nam vračajo denar;

• z denarjem, ki ga je prinesla posebna akcija pri Ljubljanski banki leta 1974, smo sanirali stavbo A v bivši šempetrski vojašnici in stavbo B (prejšnja gluho-nemnica) in tako znatno izboljšali standard hospitaliziranih bolnikov; nabavili smo specialne, drage aparature, potrebne za ugotavljanje raka, ki bi jih inštitut za lastnimi sredstvi ne mogel kupiti, in sicer rentgenski diagnostični aparat velike zmogljivosti in pa gama kamero, ki služi ugotavljanju raka oziroma njegove razsežnosti s pomočjo radiativnih izotopov.

Iz navedenega je razvidno, da so bila zbrana sredstva smotrno naložena in koriščena, saj se je njihova vrednost ob dobrem obračanju skoraj podvojila.

Gradnja teleradioterapevtskega (TRT) objekta, namenjenega zdravljenju z obsevanjem, je v fazi, ko bo kmalu moč montirati nabavljeno dragoceno napravo – linearni akcelerator.

Sklad bo obstajal še naprej, dokler ne bo uresničen njegov namen, kajti prostorske potrebe inštituta še zdaleč niso rešene, prav tako pa tudi ne potrebe po sodobni delovni opremi. Upamo, da nam bodo delovne organizacije in občani še naprej z razumevanjem nudili materialno pomoč in nas hkrati, tako kot doslej, tudi moralno podpirali pri naših prizadevanjih za dobrobit bolnikov.

KAKO DELAJO ODBORI DELAVSKE KONTROLE

Od volitev samoupravnih organov je že minilo nekaj časa. Z delom so, neke bolj drugje manj uspešno, začeli tudi odbori samoupravne delavske kontrole. Po posameznih občinah so bili seminarji, ki so se jih udeležili vsi člani odborov ali pa samo predsedniki. Da bi lahko zapisali kaj bolj konkretnega o delu delavskih kontrol, smo za razgovor prosili tri predsednike odborov v naših TOZD.

DOMINIK VELIKONJA – TOZD TRAA

„V začetku nam je bilo delo nepoznano, začeli smo iz temeljev. Seminar je prinesel mnogo koristnega – dobili smo namreč napotke, kje in kako naj začnemo.“

– In ste začeli?

„Kakšne posebne akcije še ni bilo, spoprijeli smo se z eno reklamacijo oziroma reklamacijskim zapisnikom, trenutno pa raziskujemo poslovanje v skladišču reproto materiala – ugotavljamo zakaj razlike in kako bi jih odpravili.“

– Kdo vam pri delu pomaga?

„Že doslej sta na naše seje prihajala sekretar ZK in predsednik odbora za medsebojna razmerja, odslej pa bo tudi predsednik sindikata. Sam odbor delavske kontrole bi marsikateri problem bolj težko reševal.“

Tako delavska kontrola v TOZD TRAA začena svoje delo. Sestajajo se po potrebi, načeloma vsaj enkrat mesečno. Za svoje delo potrebujejo še interni poslovnik, osnutek že pripravljajo odgovorne službe.

JANEZ IGLIČAR – TOZD OV

„Bil sem na seminarju, kjer so nam povedali, kaj in kako naj bi delali. Ker je bilo povedanega veliko, bi bilo prav, da bi se podobnih seminarjev v bodoče udeležil še kakšen član odbora.“

– Ste začeli znova ali pa nadaljujete začeto delo?

„Začel sem znova, ker nisem imel nobenih izkušenj, medtem ko je prejšnji odbor odlično delal in je delavsko kontrolo postavil na mesto, ki ji gre. Tako bomo na tem področju samo nadaljevali. Menim, da mora biti delavska kontrola prisotna povsod. Redno prihajam na seje strokovnega kolegija, odprta so nam tudi vrata na seje vseh organov in imamo vpogled v delo vseh služb.“

– In kaj trenutno delate?

„Pregledujemo zaključni račun in spremljamo delo gradbenega odbora.“

– Načrti za prihodnost?

„Reševanje problemov, ki se bodo pojavljali. Delali bomo po predpisih. Še posebej pa bi želel poudariti, da bi bil predsednik prihodnjega odbora iz vrst sedanjega, da se začeto delo nadaljuje – od petih članov sedanjega odbora je samo eden iz prejšnjega odbora delavskega nadzora.“

Inž. FRANC KOBAL – TOZD PB

„Bil sem na seminarju lani, ko je bil celoten odbor, leto sem bil sam. Uspešen je bil predvsem zadnji, ki je temeljil na razgovorih predsednikov in tako smo lahko slišali, s kakšnimi težavami so se srečevali drugod in kako so jih reševali.“

– Ste že začeli s konkretnim delom?

„Kakšne konkretne akcije še ni bilo. Sodelujemo na sejah vseh organov. Posamezni člani odbora so zadolženi za delo samoupravnih organov, tako npr. hodim sam na seje delavskega sveta. Poleg tega dobimo tudi zapisnike vseh sej. Pregledali smo zaključni račun za lansko in plan za letošnje leto.“

– Boste pri svojem delu naleteli na težave?

„Verjetno ne. Delno bo k temu pripomogel že sam sestav odbora, pa tudi drugače računamo na pomoč vsakogar, ki bi ga prosili, da bi nam pomagal.“

T. Š.

INVESTICIJE IN ZAPOSLENOST V LETOŠNJEM LETU

(Predvidevanja in možnosti)

Po predvidevanju osnutka družbenega plana 1976–1980 naj bi gospodarske investicije v letu 1976 realno porasle za 7 %, investicije v družbeni standard pa za 2 %. Težišče vlaganj bo v novo opremo in tehnologijo. V prednostne panoge uvršča družbeni plan energetiko, projekt plinifikacije in gradnjo novih elektroenergetskih zmogljivosti, nadalje črno in barvno metalurgijo, stanovanjsko gradnjo in proizvodnjo hrane.

Iz pregleda investicijskih planov važnejših gospodarskih panog za razdobje 1976–1980 izhaja, da ima gospodarstvo pa tudi negospodarstvo Slovenije zelo ambiciozne načrte investicijskih vlaganj, ki pa ne upoštevajo trenutnih gospodarskih gibanj, ki jih lahko strnemo v naslednje:

- zviševanje proizvodnih stroškov in cen;
- naraščanje zalog izdelkov;
- ponoven pojav nelikvidnosti;
- upadanje produktivnosti dela;
- previsoka stopnja zaposlovanja, predvsem nekvalificirane delovne sile;
- padec izvozne aktivnosti in konkurenčnosti na tujih tržiščih;
- prevelik uvoz glede na objektivne možnosti.

Ti negativni pojavi seveda vplivajo na padec akumulativnosti in s tem na manjšo sposobnost gospodarstva za vlaganja v razširjeno reprodukcijo. Posle-

dice takega razvoja se kažejo v zaostrenih pogojih gospodarjenja in omejevanju predvsem nepokritih investicij, kar seveda najprej občuti projektiva in gradbeništvo, v končni fazi pa seveda tudi montažno instalacijska dejavnost.

Iz tega razloga so za nas zanimive ocene gradbene operative Slovenije z regionalnih sestankov, ki so bili po posameznih področjih v mesecu septembru lani.

Povzetek teh ocen bi bil naslednji:

- gradbena podjetja se ponovno srečujejo z nelikvidnostjo, število neplačanih situacij raste;

- pojavlja se naraščajoči pritisk investitorjev na izvajalce gradbeni del za znižanje cen;

- opazno je upadanje novih gradenj pri objektih visokih gradenj predvsem na negospodarskem področju;

- projektiva opaža zmanjšanje obsega naročil;

- zaradi manjše zaposlenosti v Sloveniji si gradbena podjetja prizadevajo za večje angažiranje v drugih republikah in v tujini;

- pomanjkanje finančnih sredstev in počasnost komunalnih podjetij pri pridobivanju in opremljanju gradbenih zemljišč lahko ogrozi normalno izpolnjevanje planov stanovanjske gradnje v letu 1976;

- gradbena podjetja naj v bodoče preidejo na bolj intenzivno zaposlovanje (izboljšanje kadrovske strukture), družbeni plan za leto 1976 predvideva povečanje zaposlenosti v gradbeništvu za največ 3 %.

Iz navedenih razlogov je pesimizem gradbenikov upravičen, posebno še, ker v okviru stabilizacijskih prizadevanj tudi poslovne banke namenjajo večino dolgoročnih sredstev za kritje prekoračitev za že začete investicijske objekte.

V letu 1976 pričakujejo tako gradbeniki za 15 do 20 % manj dela kot v letu 1975. Montažno instalacijska podjetja v prvi polovici letošnjega leta še ne bi občutila tega upada, ki pa je možen v drugi polovici leta. Že sedaj pa obstaja pomanjkanje dela na vodovodnih instalacijah, Obtem je potrebno opozoriti na opazno večjo angažiranost montažno instalacijskih podjetij iz drugih republik v Sloveniji.

Novo nastala situacija zato zahteva od nas še večjo angažiranost na gradbenem trgu (boljšo kvaliteto del, krajši roki, možnosti kreditiranja, kvalitetni servisi itd.). Da pa bi to dosegli, bo potrebno še bolj posodobiti delovna mesta, zvišati produktivnost, izboljšati delovno organizacijo in gospodarjenje.

Na koncu te sicer ne preveč optimistične napovedi pogojev gospodarjenja v letu 1976 pa je treba opozoriti tudi na nekatere pozitivna gibanja.

V novembru 1975 so bile sprejete nekatere olajšave pri polaganju 50 % depozita za negospodarske investicije. Po novih določilih so plačila tega pologa oproščeni investitorji na nerazvitih in obmejnih področjih nadalje za objekte družbenega standarda, pri katerih so udeležena sredstva samopriskpeva najmanj v višini 30 %, objekti stanovanjske gradnje, vodovodne, kanalizacijske, toplovodne, plinovodne in električne napeljave.

V okviru stabilizacijskih ukrepov je treba opozoriti na obvezno multilateralno kompenzacijo na podlagi zakona o zagotovljenih plačilih med uporabniki družbenih sredstev

Znano je, da je slovensko gospodarstvo posebno pa še gradbeništvo in montažno nelikvidnost zelo prizadela (prisilno kreditiranje) in bi ta uspeh te za konske poravnave lahko v mnogočem izboljšal gospodarsko stanje predvsem zdravih delovnih organizacij teh panog. To pa bo seveda odvisno od ažurnega vnovčenja terjatev in garancijskega potenciala poslovnih bank (menice z avalom).

Že sprejeti ukrepi in pa velike potrebe industrije za rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnih naprav, nadaljnja intenzivna stanovanjska gradnja in najvažnejši ukrepi za zaščito človekovega okolja (etapna gradnja sodobnega centralno-ogrevalnega omrežja, raznih čistilnih naprav in preusmeritev na plinska goriva) pa zagotavljajo montažno instalacijskim podjetjem tudi v srednjeročnem obdobju 1976/1980 nedvomno dobro perspektivo.

T. Š.

LOJZE ZALAR

ZAŽIVELO DELO KONFERENCE DELEGACIJ

V petek, 12. marca, so se sestali vodje delegacij vseh ljubljanskih TOZD. Na žalost so nekateri manjkali in tako dali posreden odgovor, zakaj nekatere stvari še ne tečejo tako, kot bi morale. Na sestanku je bilo sprejetih nekaj pomembnih sklepov. Največ je bilo govora o gradivu, ki ga je za javno razpravo prineslo glasilo Zbor občanov, čeprav to ni bil prvočni namen sestanka.

Konferenca naj bi se še naprej sestajala na enak način. Vodje delegacij ali delegati, ki jih bodo nadomeščali, bodo gradivo za seje pregledali in poiskali enotno stališče, obenem pa določili TOZD, ki bo na sejo poslal delegate, ki pa bodo morali biti obveščeni o stališču vseh delegacij. Tako naj bi delegacije odslej našle v svoji konferenci skupni imenovalec.

Drugo vprašanje, ki je bilo sproženo in obdelano, pa so sklici zborov delovnih ljudi. Dogaja se namreč, da prihajajo predlogi samoupravnih sporazumov popolnoma stihajsko in z zelo kratkimi roki za sprejem. Za vsakim sprejetjem pa je sklic zbora kolektiva, ki pa včasih manj, včasih več stane. Vodje delegacij so menili, da je treba določiti roke, do kdaj morajo biti predlogi samoupravnih sporazumov dostavljeni TOZD in bi se potem teh rokov tudi držali. Vse TOZD v glavnem sklicujejo zbere ob istem času. Sprejeto je bilo priporočilo, da TOZD Dvigalo konstituirata delegacijo in naj bi vodja redno prihajal na seje.

Seje konference bodo odslej ob ponedeljkih ob 13. uri, vabila morajo vodje delegacij dobiti najkasneje v petek pred sejo.

T. Š.

PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI ● PRIŠLI - ODŠLI

**NOVOSPREJETI DELAVCI
V MESECU FEBRUARJU 1976****TOZD „Klima“, Ljubljana:**

Tasič Slavica, stroj. tehn. – pripravnik
Mučič Zlatko, postal pomočnik
Didovič Rudi, KV monter klimat. naprav

TOZD „Ogrevanje, vodovod“, Ljubljana:

Pogačar Janez, monter c.k.
Štifter Stanislav, monter c.k.
Levičnik Slavko, spec. monter

TOZD „SKIP“, Ljubljana:

Tomažič Igor, KV spl. ključavničar
Ramič Iba, NK, transp. delavec

TOZD „TRAA“, Ljubljana:

Gazvoda Boris, dipl. ing. str. – pripravnik
Tomažević Aleksander, stroj. ključ. KV

POPRAVEK

V lanski 10. številki Glasnika nam jo je v 25. členu pravilnika o določanju tajnih ljudske obrambe in načinu njihovega zavarovanja zagodel tiskarski skrat.

25. člen omenjenega pravilnika se pravilno glasi:

„Osebe, ki jim dolžnost izvajanja ukrepov za zavarovanje tajnih podatkov ljudske obrambe preneha, niso odvezane varovati njihovo tajnost.“

Pavlič Janko, pom. brusilec
Zontar Aleš, dipl. ing. stroj. – pripravnik
Zorman Mijo, PK strugar
Šebenič Mirko, ing. strojništva
Lopac Svetozar, elektrotehnik
Vrščaj Božo, KV strugar
Kokalj Aleksander, PK strugar
Ogrin Boris, PK vrtalec
Jeras Ivo, dipl. ing. str. – pripravnik
Ugovšek Srečko, PK strugar

TOZD „Elektromontaža“, Ljubljana:

Hrvatini Armelindo, KV monter (postal pomočnik)
Volk Franc, KV monter
Emad A. Wahab Mira, proj. sod.
Lipičnik Silva, strojepiska

TOZD „TEN“, Ljubljana:

Erčulj Janez, KV ključavničar
Stanič Miran, sam. ref. v PD
Novak Marjan, pomožni ličar

TOZD „Projekt, montaža, inženiring“, Maribor:

Šilec Ernest, KV monter c.k.
Babšek Drago, pomožni monter
Jarc Erika, samost. bilancist
Kotnik Venčeslav, KV monter

TOZD „Projekt, montaža“, Koper:

Gnezda Branko, KV monter
Ludvik Zorko, KV monter

TOZD „TIO“, Idrija:

Vidmar Janko, KV ključavničar

TOZD „Livarna“, Ivančna gorica:

Ozimek Milan, NK delavec
Pevc Franci, NK delavec
Cebular Silva, NSD delavka
Glavič Cveta, PK delavka
Cemigoj Rajko, PK delavec
Turk Alojzija, SSD delavka
Urbančič Pavla, PK delavka
Kuplenik Leopold, PK delavec
Verbič Alojz, PK delavec

TOZD „Elektrovinar“, Ptuj:

Kaisersberger Rado, NK delavec
Gavez Bojan, vajenec
Rajh Majda, administrator
Primožič Marjan, NK delavec

Delovna skupnost strokovnih služb:

Jerman Vida, Viš. SU delavka
Brankovič Ana, Viš. SU delavka

Močilnikar Janja, SSU delavka
Mulaosmanović Zakir, Viš. SU delavec

TOZD „Družbeni standard“, Ljubljana:

Hren Jožica, SSU delavka

**ODŠLI DELAVCI
V MESECU FEBRUARJU 1976****TOZD „Klima“, Ljubljana:**

Vračič Zvonko, razveljavitev učne pogodbe
Sablič Boško, v JLA
Novšak Anton, razveljavitev učne pogodbe
Češek Borut, razveljavitev učne pogodbe
Stipič Jože, v JLA
Škrabec Janez, v JLA
Boh Vlastimir, v JLA
Mesojedec Janko, v JLA
Galjot Marko, v JLA

Sopka Nikola, na začas. delo v NDR
Rejc Bogdan, na začas. delo v NDR
Puvar Avgust, na začas. delo v NDR
Rudman Edvard, na prestanje kazni
Bunčič Branko, sporazumno

TOZD „Ogrevanje, vodovod“, Ljubljana:

Petrušen Miroslav, na lastno željo
Košćak Anton, poklicna rehabilitacija
Perša Stanislav, odhod v JLA
Tomažin Ivan, odhod v JLA
Uršič Boris, odhod v JLA
Štalcer Bojan, razveljavitev učne pogodbe
Osvald Viktor, odhod v JLA
Krese Peter, odhod v JLA
Tomšič Stanko, odhod v JLA
Borc Damjan, odhod v JLA
Korošec Stane, odhod v JLA
Pajtler Adolf, odhod v JLA

TOZD „SKIP“, Ljubljana:

Blaško Pero, sporazumno
Kreis Miroslav, sporazumno
Dobrnič Josip, sporazumno

TOZD „TRAA“, Ljubljana:

Kuselj Viktor, prek. v odpov. roku
Franko Zvone, odhod v JLA
Čuro Ivo, odpoved delavca
Pintar Nikola, sporazumno

TOZD „Elektromontaža“, Ljubljana:

Benedičič Tone, na željo delavca
Vidonja Zlatko, razveljavitev učne pogodbe
Repovž Bojan, razveljavitev učne pogodbe
Kos Marjan, v JLA
Hojnik Mirko, v JLA
Veber Janko, v JLA
Razboršek Darko, razveljavitev učne pogodbe
Žilavec Dušan, ostal v ZRN
Bunderla Janez, na željo delavca

TOZD „TEN“, Ljubljana:

Škoda Slavko, v JLA
Krhlikar Stane, odhod v JLA
Okoren Olga, umrla
Sili Borut, odhod v JLA
Vajngerl Stanislav, razveljavitev učne pogodbe

TOZD „Projekt, montaža, inženiring“, Maribor:

Zemličič Marjan, samovoljno
Cimerman Miran, v JLA
Toplak Marjan, v JLA
Strelec Janez, v JLA
Kožar Emilijan, v JLA
Kohek Branko, v JLA

TOZD „Projekt, montaža“, Koper:

Debenk Dušan, v JLA
Furlanič Igor, v JLA
Pegan Damijan, v JLA
Gnezda Jože, v JLA
Kavčič Danilo, sporazumno

TOZD „Livarna“, Ivančna gorica:

Košćek Branko, v JLA
Mencin Jože, v poizkusni dobi
Katančič Franc, v poizkusni dobi
Rogač Jože, v JLA
Šušteršič Vinko, odpoved organizacije
Kocjančič Branko, odpoved delavca
Zupančič Miha, sporazumno
Ozimek Cveto, odpoved delavca

TOZD „Elektrovinar“, Ptuj:

Munda Franc, upokojitev
Rus Franc, upokojitev
Kranjc Stanko, preneh. razm. za dol. čas
Gril Drago, v JLA
Koser Ciril, v JLA
Kozoderc Martin, v JLA
Mohorko Vlado, v JLA
Mlakar Franc, v JLA
Zemljarič Konrad, v JLA
Frčec Albert, v JLA
Klinc Jože, v JLA
Strelec Franc, v JLA
Habianič Franko, v JLA

Delovna skupnost strokovnih služb:

Semolič Viljem, v JLA

TOZD „Zastopstva“, Ljubljana:

Verbič Aleš, sporazumno

TOZD „Projektivni biro“, Ljubljana:

Hrovatin Saša, v JLA

V MESECU FEBRUARJU 1976 JE BILO V PODJETJU ZAPOSLENIH 5.515 DELAVCEV, OD TEGA 888 UČENCEV V GOSPODARSTVU IN 49 DELAVCEV V INOZEMSTVU.

UPAMO, DA SE NOVOSPREJETI DELAVCI PRI NAS DOBRO POČUTIJO.

V SPOMIN

Sporočamo vsem, ki ste ga poznali, da je nenadoma umrl dne 16. marca naš dolgoletni sodelavec Elektromontaže, tov. Martin Brglez.

Kot mlad fantič je prišel v Ljubljano takoj po osvoboditvi in se pri mojstru inž. Vesenjaku izučil elektroinstalaterskega poklica. Stanoval je z več mladimi fanti v takratnem vajeniškem domu v Kersnikovi ulici. Po uspešno opravljenem izpitu za kvalificiranega delavca v letu 1948, je odšel na odsluženje vojaškega roka v jugoslovansko vojno mornarico. Ko se je jeseni leta 1952 vrnil, se je takoj zaposlil pri takratnem elektro obratu podjetja Toplovod, kasneje organizacija združenega dela IMP. Njegovo delo je bilo v glavnem, kakor je v tistih časih narekovala potreba obnove domovine, na terenu. Sodeloval je na večjih delih v železarni Jesenice, v Mariboru, Velenju, Karadjordjevu in Beogradu. Največ pa pri izgradnji na Brionih.

Po prihodu v Ljubljano je že na prvem gradbišču višje šole za politične vede 16. 2. 1962 doživel težko delovno nesrečo, pri kateri je utrpel poškodbe na hrbtenici, tako da je postal težak nepokreten invalid. Po večih operacijah in večletnem zdravljenju v bolnišnici je bil končno upokojen.

vedno je bil pri delu zelo marljiv, nasmejan in požrtvovalen. Cenil je sodelavce, jim pomagal ter predvsem bil vdan podjetju, v katerem je bil zaposlen. Tudi pozneje kot težak invalid je bil vedno s svoje postelje ali vozička v stiku s podjetjem ter se veselil vsakega uspeha, ki ga je podjetje doseglo.

Delavci TOZD Elektromontaže obljublamo, da ga bomo ohranili v trajnem in lepem spominu.

K. A.

NOVI PLAČILNI IN OBRAČUNSKI SISTEM

NADALJEVANJE Z 2. STRANI

— povsem ločeno moramo obravnavati tisto angažiranje denarnih sredstev, ki se nanaša na nabavo nestandardnih materialov, vezanih na eventualna predplačila.

Čim realnejši bo plan potrebnih obratnih sredstev, tem manjše težave bo imela temeljna organizacija združenega dela s planiranjem in ustvarjanjem finančnih tokov. Nerealen plan potrebnih obratnih sredstev pa bo vnašal precejšnje težave v planiranje in ustvarjanje uravnoteženih finančnih tokov.

Pri planiranju in realizaciji plana potrebnih obratnih sredstev glede na obseg in dinamiko ustvarjanja učinkov (proizvodov, gradbenih objektov in storitev) bodo morale sodelovati naslednje službe:

- za zaloge reprodukcijskega materiala — nabavna služba s pripravo dela;
- za zaloge orodja in drobnega inventarja priprava dela in tehnična operativa
- za nedovršno proizvodnjo in polizdelke priprava dela in tehnična operativa;
- za gotove izdelke prodajna služba;
- za terjatve prodajna služba s tehnično operativno;
- za pravilno ugotovljene trajne in občasne vire sredstev finančna operativa.

Da bi bilo v bodoče olajšano planiranje finančnih tokov, bo prodajna služba z vsemi večjimi odjemalci morala doseči načelen dogovor o načinu plačevanja obveznosti oziroma o zavarovanju plačil, nabavna služba pa z vsemi večjimi dobavitelji. Akcija bo morala potekati usklajeno, ker bo verjetno nemogoče, da bi dobaviteljem dajali avanse ali plačevali naše obveznosti do njih v 10 dneh po nastanku dolžniško-upniškega razmerja, oziroma s čeki, na drugi strani pa bi prejeli za prodane izdelke in storitve menice z maksimalno možno dospelostjo plačila 90 dni. Ta način bi seveda ustrezal, če bi bila podana neomejena možnost indosiranja in eskontiranja prejetih menic.

Pri samem vzpostavljanju dolžniško upniškega razmerja, v katerem nastopamo kot prodajalci blaga, opravljenih storitev ali izvajalci gradbenih del, bo morala prodajna služba upoštevati nabavne pogoje za nakupe materiala, proizvodov in storitev glede na izbrani način plačil obveznosti oziroma zavarovanja plačil. Če ta moment pri sklepanju pogodb o prodaji oziroma izgradnji objektov ne bo prisoten, se lahko zgodi, da v bodočnosti ne bo mogoče zavarovati plačil

naših obveznosti na način in ob pogojih, ki ga predpisuje zakon in zahtevajo dobavitelji, kar pa ima v končni konsekvenci za posledico zapozneli priliv denarnih sredstev. Toda prodajna služba je odgovorna tudi za priliv denarnih sredstev in ne samo za vzpostavitev dolžniško upniškega razmerja, ker mora zadovoljevati plačilno sposobno povpraševanje in ne vsakega povpraševanja, temelječega na željah in morda tudi opravičenih potrebah. Bistvo novega zakona o zavarovanju plačil, kakor tudi zakona o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela je, da se zadovoljujejo plačilno sposobne potrebe in ker prek prodajne funkcije uresničujemo zadovoljevanje plačilno sposobnih potreb, je nujno, da za pravočasne prilive denarnih sredstev skrbi prodajna služba. Prodajna služba samostojno odgovarja za v pogodbi opredeljen način plačila oziroma zavarovanje plačil, kakor tudi za opredelitev nastanka dolžniško upniškega razmerja, zlasti v primerih, ko gre za delne dobave oziroma delno opravljene storitve. Tehnična operativa s pripravo dela prevzema nase odgovornost pravočasnega in kvalitetnega izvajanja del oziroma storitev v okviru planiranih obratnih sredstev, kot so: nedovršena proizvodnja, polizdelki in gotovi izdelki. Prekoračevanje obsega planiranih obratnih sredstev mora biti vnaprej dogovorjeno in mora biti podana možnost ustreznega kritja tako glede obsega in dinamike potrebnih obratnih sredstev. Neupoštevanje tega dejstva ima lahko za posledico nemožnost zavarovanja plačila za nadaljnjo preskrbo prvih poslovnega procesa, kot so material, nabavljeni polizdelki in izdelki in tudi storitve. Zastoj v oskrbi teh elementov pa povzroča manjšo proizvodnost in s tem tudi manjše osebne dohodka in ne nazadnje vpliva na počasnejši priliv denarnih sredstev.

Nabavna služba, ki sklepa pogodbe o nakupu prvih poslovnega procesa, mora sestavljati dekadne in mesečne plane nabav za izpopolnjevanje standardnih zalog materiala in nabav nestandardnih materialov, ki so namenskega značaja. Plan nabave moramo razdeliti po dobavnih rokih, kajti od sprejema blaga oziroma storitev tečejo roki za plačila oziroma za zavarovanje plačil, če seveda ni bil plačan predjem ali odprt nepreklicni dokumentarni akreditiv. Na osnovi plana finančnih tokov, to je na osnovi pozitivne razlike med pričakovanimi prilivi in že fiksiranimi odlivi denarnih sredstev bo možno določiti kvoto, v okviru katere lahko nabavna služba vzpostavlja dolžniško upniško razmerje glede na delovne roke in način plačila oziroma zavarovanje plačil.

TOZD TEN

POMOČ SODELAVCU

Zbor delovnih ljudi TOZD Tovarne elektro naprav je v mesecu februarju med drugim soglasno sprejel sklep, da začnejo akcijo za nakup aparata za dializo krvi, ki ga bo na svojem domu uporabljal tov. Janez Perko. Predlog so pripravile družbenopolitične organizacije in vodstvo TOZD. V obrazložitvi predloga je bilo rečeno:

Tov. Janez Perko je pri nas zaposlen od leta 1960, je dober delavec in iskren tovariš. Leta 1963 ga je napadla zahrbtna bolezen in v zadnjih nekaj letih se mu je stanje še poslabšalo. Možnosti za popolno ozdravljenje praktično ni nobenih. Tov. Perko mora trikrat tedensko na klinični center, kjer mu čistijo kri (dializa). Z aparatom, ki mu ga bodo kupili sodelavci, se bo lahko dializiral doma in mu bo odpadla pot do kliničnega centra in s tem zmanjšala možnost infekcije.

Delavci TOZD TEN so se odločili, da svojemu sodelavcu pomagajo in dokažejo, da ni sam v svoji boleznini ter da želijo, da bi bil enakopraven član kolektiva.

Sredstva za nakup bodo zbrali z delom dveh sobot, preostala sredstva bodo skušali dobiti iz drugih virov.

Menimo, da je treba humano akcijo zaposlenih TOZD TEN pohvaliti in podpreti. Zato pozivamo zaposlene drugih TOZD, da po svojih močeh prispevajo in pomagajo zaposlenim iz TOZD TEN, da bodo lahko čimprej uresničili svoje humano dejanje. O poteku akcije vas bomo obveščali v prihodnjih številkah Glasnika.

Rezultati vsakdanjega ustvarjalnega dela TOZD

(NADALJEVANJE S 3. STRANI)

Porast zalog v poprečju je zelo visok. Nekatere TOZD zelo izstopajo, kar ne gre povsod na račun povečanja obsega poslovanja, kot je to primer pri TOZD LSL. Porast zalog močno onemogoča likvidno sposobnost, zlasti TOZD iz proizvodne dejavnosti.

Pomisleka pa je vredno tudi dejstvo, da so 31. 12. 1975 močno v porastu zaloge gotovih proizvodov, polproizvodov in nedokončane proizvodnje v proizvodnih TOZD. Indeks seže tudi prek 200.

2. TERJATVE IN OBVEZNOSTI ZA PODJETJE KOT CELOTO V ODNOSU NA POSLOVNE PARTNERJE

	1974	1975	Indeks
a) Terjatve	236.108.487	340.552.359	144
b) Obveznosti	125.913.111	177.335.222	141

Indeksi pri terjatvah in obveznostih so v mejah normalnih odnosov. Pri terjatvah je nižji kot pri celotnem dohodku, ko je 148. Izterjavi pa je potrebno posvečati vse več pozornosti glede na poravnavo naših obveznosti v 10 dneh po novem zakonu, ki velja od 1. 4. 1976. Če bi ostajala večja sredstva novo ustvarjene vrednosti TOZD za njeno poslovanje, bi bil indeks pri obveznostih tudi še nižji.

IV. ZAKLJUČEK

Osnovna sredstva so velika postavka aktive in pasive v zaključnem računu TOZD in podjetja kot celote. Zaradi preobsežnosti in še nekaterih drugih vzrokov jih ne bomo navajali po vrednostih in po TOZD.

Podamo le strukturo istih za podjetje kot celoto. Gradbeni objekti tvorijo 52,6 %, oprema 45,5 % in ostalo (zemljišča in druga osnovna sredstva) 1,9 %. Struktura je računana iz nabavne vrednosti (osnove za amortizacijo), upoštevajoč vključen uspeh izvršene revalorizacije po stanju 31. 12. 1975.

Ugotavlja se, da je v zadnjih letih intenzivnost naložb v gradbene objekte močno prisotna. Nujno je preusmeriti investiranje v novejšo tehnologijo in opremo v obstoječih zgradbah, glede na hiter razvoj tehnike in tehnoloških procesov. Zlasti pa še glede na manjša sredstva iz delitve dohodka za poslovna sredstva.

OBVESTILO

Predsedstvo konference osnovnih organizacij sindikata IMP se pridružuje začetni akciji TOZD OV, ki organizira moški pevski zbor. Zaradi velikega zanimanja v drugih TOZD smo sklenili povabiti k sodelovanju vse zainteresirane člane. Prijave sprejema tov. Zevnik Stane, tel. 321-043, int. 229. Prosim, da s prijavi pohitite.

Tako kot doslej, postaja vse bolj aktualno vprašanje formiranja obratnih sredstev ob uporabi zakona o zavarovanju plačil med koristniki družbenih sredstev (Uradni list SFRJ, št. 60/75), ki stopi v veljavo s 1. 4. 1976. Torej bomo morali (zlasti proizvodne TOZD) posvetiti formiranju obratnih sredstev iz novoustvarjene vrednosti več pozornosti, pa čeprav morda v breme kakšne druge kategorije delitve dohodka.

Po novem zakonu namreč mora biti medsebojno plačevanje izvršeno v 10 dneh, sicer so visoke kazni predvidene v zakonu. Največja kazen pa je, ker ne bo dohodka, če ne bo plačila. Po novem, kar velja od 1. 1. 1976, je namreč celotni dohodek plačana in ne fakturirana realizacija, ki pa mora pokriti vse nastale stroške. Leto 1976 postavlja pred naše delovne ljudi še zahtevnejše naloge, kar bo terjalo še večjo delovno disciplino, ustvarjalnost in racionalnost in s tem zeleni učinek ob naslednjem zaključnem računu.

Na koncu naj omenimo še to, da smo glede na vse večji obseg podjetja z novimi integracijami in glede na zakonski predpis s 1. 1. 1976 formirali glavne knjige po TOZD. Skupna glavna knjiga ni več mogla nuditi podatkov za izdelavo periodičnih obračunov in zaključnih računov po TOZD, kar je predpisano z zakonom o knjigovodstvu. Pri sedanjih skupnih glavnih knjigi je bilo to zelo otežkočeno kadrovsko in tehnično. Ob izdelavi ZR-75 so bila še dodatna dela, in sicer revalorizacija osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe po stanju 31. 12. 1975, multilateralne kompenzacija in usklajevanje saldov na dan 31. 12. 1975.

LOJZE KAMIN